

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

DIPLOMSKA NALOGA
ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN
PONUDBA LE-TEH
ZAVAROVALNICE GRAWE D.D.

TINA KROFEL

MENTOR
DOC. DR. PRIMOŽ DOLENC

KOPER, 2009

POVZETEK

Varnost je nujen sestavni del današnjega načina življenja. Pomemben mehanizem zagotavljanja varnosti posameznika v družbi pa prav gotovo predstavlja zavarovalništvo. Pri življenjskih zavarovanjih gre za tako imenovani tretji steber zagotavljanja materialne in socialne varnosti, kamor sodijo tudi bančne, borzne in nepremičninske možnosti. Pomembno je upoštevati varnost, kakor tudi donosnost posameznih možnosti, pri čemer lahko poudarimo, da je zavarovalništvo varnejša oblika, še zlasti, če govorimo o zagotavljanju socialne varnosti. Namen diplomske naloge je predstaviti vse vrste življenjskih zavarovanj, ponudbo le-teh Zavarovalnice Grawe d.d. ter z raziskavo ugotoviti, kaj ljudje menijo o življenjskih zavarovanjih.

Ključne besede: zavarovalništvo, zavarovalnica, življenjska zavarovanja.

ABSTRACT

Security is an essential component of modern-day living. An important mechanism in the assurance of personal security in society is the insurance business. Life insurance is known as the third pillar in assuring material and social security which includes possibilities in banking, the stock market and real estate. It is important to consider security as well as the profitability of individual possibilities; however, it is worth noting that the insurance business is the safer option, especially when considering the assurance of social security. This degree paper wishes to present all forms of life insurance, how it is offered by the insurance agency Grawe d.d., and to research the public's opinion on life insurance.

Key words: insurance business, insurance agency, life insurance.

UDK: [368(043.2)]

VSEBINA

1 Uvod	1
1.1 Teoretična izhodišča.....	1
1.2 Namen in cilji naloge.....	2
1.3 Metode dela.....	2
1.4 Predvidene predpostavke in omejitve dela	2
1.5 Struktura diplomskega dela.....	3
2 Uvod v zavarovalništvo	5
2.1 Zgodovinski razvoj zavarovalništva	5
2.2 Zgodovina Grawe Zavarovalnice d. d.....	7
2.3 Primarna in sekundarna funkcija zavarovalništva	8
3 Življenjska zavarovanja	11
3.1 Namen in pomen življenjskih zavarovanj.....	13
3.2 Funkcija življenjskih zavarovanj	15
3.3 Delitev življenjskih zavarovanj	16
3.3.1 Kapitalska življenjska zavarovanja	18
3.3.2 Rentna zavarovanja.....	21
3.4 Primerjava mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja.....	22
3.5 Pravna in davčna ureditev življenjskih zavarovanj.....	24
3.6 Razvoj trga življenjskih zavarovanj v Sloveniji	26
4 Ponudba zavarovalnice grawe d. d.	31
4.1 Življenjsko zavarovanje za primer smrti.....	31
4.2 Mešana življenjska zavarovanja	32
4.3 Naložbena življenjska zavarovanja.....	36
5 Raziskava	39
5.1 Raziskovalni problem	39
5.2 Raziskovalni cilji	39
5.3 Analiza raziskave.....	39
5.4 Povzetek analize raziskave	54
6 Sklep	57
Literatura	60
Viri	61
Priloge	64

SLIKE

Slika 3.1 Slikovni prikaz življenjskega zavarovanja.....	11
Slika 3.2 Število zavarovancev in upokojencev	14
Slika 3.3 Delitev življenjskih zavarovanj	16
Slika 3.4 Uporaba poglavitnih oblik življenjskih zavarovanj	18
Slika 3.5 Delež življenjskih in neživljenjskih zavarovanj 2007.....	26
Slika 3.6 Premijska sestava življenjskih zavarovanj 2007	28
Slika 3.7 Rast bruto obračunanih premij in obračunanih kosmatih zavarovalnin življenjskih zavarovanj	29
Slika 4.1 Primer izračuna zavarovalne vsote za Grawe ščit	31
Slika 4.2 Primer izračuna zavarovane vsote Grawe življenje	32
Slika 4.3 Primer izračuna pristopne starosti in zavarovalne vsote Grawe partner	33
Slika 4.4 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe varnost	34
Slika 4.5 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe skrbnik	35
Slika 4.6 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe varčevanje	36
Slika 4.7 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe naložba.....	36
Slika 5.1 Spol anketiranih - skupaj	39
Slika 5.2 Spol anketiranih - zavarovani.....	40
Slika 5.3 Spol anketiranih - nezavarovani	40
Slika 5.4 Starost anketiranih - skupaj	41
Slika 5.5 Starost anketiranih - zavarovani.....	41
Slika 5.6 Starost anketiranih - nezavarovani	41
Slika 5.7 Izobrazba anketiranih - skupaj	42
Slika 5.8 Izobrazba anketiranih - zavarovani	43
Slika 5.9 Izobrazba anketiranih - nezavarovani.....	43
Slika 5.10 Ali poznate življenjska zavarovanja?.....	44
Slika 5.11 Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?	44
Slika 5.12 Se boste življenjsko zavarovali?	45

Slika 5.13 Če imate sklenjenega, katero?	46
Slika 5.14 Če ga nimate, katerega bi sklenili?.....	46
Slika 5.15 Za kakšno dobo ste sklenili življenjsko zavarovanje?	47
Slika 5.16 Za kakšno dobo bi sklenili življenjsko zavarovanje?.....	47
Slika 5.17 Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?.....	48
Slika 5.18 Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?	49
Slika 5.19 Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?	49
Slika 5.20 Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?	50
Slika 5.21 Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje?	51
Slika 5.22 Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?	51
Slika 5.23 Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?	52
Slika 5.24 Koliko ste mesečno pripravljene vlagati za življenjsko zavarovanje?.....	53
Slika 5.25 Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?53	

TABELE

Tabela 3.1 Primerjava premije življenjskega zavarovanja na prebivalca in deleža življenjskega zavarovanja v BDP v Sloveniji in EU (25).....	12
Tabela 3.2 Razmerje med zavarovanci in upokojenci (povprečno število v letu za posamezna izbrana leta).....	13
Tabela 3.3 Primerjava prednosti in slabosti mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja (varčevalni del).....	24
Tabela 3.4 Bruto obračunana premija zavarovanja, delež premije življenjskih zavarovanj v BDP in letna rast 2002 - 2007	27
Tabela 3.5 Tržni deleži zavarovalnic z življenjskimi zavarovanji 2007	28
Tabela 3.6 Zavarovalna dejavnost v EU 25 2006 in v SLO 2007 – ključni podatki	30
Tabela 3.7 Zavarovalna dejavnost v SLO 2007 in v izbranih državah 2006.....	30
Tabela 5.1 Spol anketiranih	39
Tabela 5.2 Starost anketiranih	40

Tabela 5.3 Izobrazba anketiranih.....	42
Tabela 5.4 Ali poznate življenjska zavarovanja?	44
Tabela 5.5 Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?	44
Tabela 5.6 Se boste življenjsko zavarovali?	45
Tabela 5.7 Če imate sklenjenega, katero?	45
Tabela 5.8 Če ga nimate, katerega bi sklenili?	46
Tabela 5.9 Za kakšno dobo ste sklenili oz. bi sklenili življenjsko zavarovanje?	47
Tabela 5.10 Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje? / Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?.....	48
Tabela 5.11 Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?.....	49
Tabela 5.12 Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?.....	50
Tabela 5.13 Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje? / Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?.....	50
Tabela 5.14 Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?	52
Tabela 5.15 Koliko ste mesečno pripravljeni vlagati za življenjsko zavarovanje?	52
Tabela 5.16 Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?.....	53

KRAJŠAVE

SZB	Statistični zavarovalniški bilten
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZZavar	Zakon o zavarovalništvu
ZPIZ	Zavod za pokojninsko zavarovanje

1 UVOD

Med nami ni človeka, ki se kdaj ne bi vprašal, kaj bo z njegovo družino, če umre. Kako bodo živeli, kako se bodo otroci šolali, kdo bo odplačal kredit za stanovanje? Odgovor na ta vprašanja se skriva v besedni zvezi življenjsko zavarovanje. Življenjsko zavarovanje je temelj vsakega finančnega načrta in s tem trden temelj finančne neodvisnosti. Življenjsko zavarovanje da osebam, ki so odvisne od nas, varnost in zaščito v primeru tragičnega dogodka – smrti. Življenjsko zavarovanje se ne sklepa samo za primer smrti, ampak posredno tudi za primer doživetja.

1.1 Teoretična izhodišča

Življenjsko zavarovanje je oblika osebnega zavarovanja, ki zagotavlja varnost družine in najbližjih, obenem pa pomeni dolgoročno nalaganje denarja za varnejšo prihodnost.

Poznamo več vrst življenjskih zavarovanj, ki pa so razdeljena v dve skupini – kapitalska in rentna življenjska zavarovanja. Kapitalska zavarovanja so: za primer smrti, za primer doživetja, za primer smrti in doživetja, na točno določen rok, zavarovanje dote, za primer smrti in doživetja s kritjem rizičnih bolezni, z naložbenim tveganjem ter dodatna zavarovanja. Rentna zavarovanja so: doživljenjske rente, časovne rente, dodatna rentna zavarovanja ter zavarovanje poklicne nezmožnosti.

Zavarovalni trg je v neprestanem gibanju in iskanju poslovnih priložnosti. Slovenski trg sledi razvoju zavarovalnega trga Evropske unije. Zavarovalništvo postaja tako v svetu kot pri nas pomembnejša panoga. Vsakdo bo moral del bremena prevzeti nase z varčevanjem za starost, da bo čimbolj omilil starostno vrzel, ki nam jo prinašajo pokojninske reforme.

Poleg osnovne varnostne vloge je življenjsko zavarovanje s svojimi naložbami eden glavnih pospeševalcev gospodarskega razvoja. Življenjsko zavarovanje prispeva k socialni stabilnosti, ker posamezniku omogoča minimizirati finančni stres in skrbi. Z akumulacijo majhnih prispevkov od premij zavarovalnih polic zberejo zavarovalnice ogromno kapitala na narodno-gospodarski ravni. Tega denarja je bilo v letu 2007 že za 1,82 % BDP (SZB 2007). V tem pogledu zavarovalnice delujejo kot finančni posrednik med varčevalci in investitorji. Dobro delovanje zavarovalništva je makroekonomski interes vsake države, ki želi zagotoviti trdnost in zanesljivost delovanja trga zavarovalnih proizvodov in zaupanja zavarovancev v trg. Vse naštetu skuša država doseči skozi obligatorne norme v ustreznih delih zakonodaje.

1.2 Namen in cilji naloge

Namen dela je prikazati pomen in oblike življenjskega zavarovanja ter njihovo uporabo v praksi. Z diplomskim delom želimo ugotoviti, kakšne so prednosti in slabosti življenjskih zavarovanj ter zakaj je dobro, da ga imamo. Nadalje želimo predstaviti in opisati posamezne produkte, ki jih trži zavarovalnica Grawe d. d., ter pokazati, kakšen tržni delež ima proti konkurenci.

Cilj dela pa je ugotoviti, zakaj se ljudje odločajo za sklenitev življenjskega zavarovanja ter katero od njih je najaktualnejše. Cilj je tudi ugotoviti, kam se pomika trend življenjskih zavarovanj in kaj botruje temu.

1.3 Metode dela

V prvem delu naloge bomo opisali že znana in dognana dejstva na podlagi literature, ki smo jo preučili in predstavili ponudbo življenjskih zavarovanj zavarovalnice Grawe d. d..

Drugi del pa bo vseboval empirično raziskavo. Izvedena bo z anketnim vprašalnikom. Omejili se bomo na 100 udeležencev. Pri analizi jih bomo razdelili v tri skupine glede na starost – od 18 do 65 let. Razdelitev bomo naredili tudi na podlagi izobrazbe in spola. Z analizo teh podatkov bomo ugotovili, koliko ljudi ima življenjsko zavarovanje, katero življenjsko zavarovanje se najpogosteje pojavlja, zakaj ljudje sklenejo življenjsko zavarovanje ter koliko so mesečno pripravljene porabiti za življenjsko zavarovanje. Zanima pa nas tudi koliko ljudi ima sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje, in ali ga sploh poznajo.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve dela

Glede na namen in cilje diplomske naloge smo določili dve hipotezi, ki sta predmet raziskave v diplomski nalogi:

1. Ljudje sklepajo življenjska zavarovanja z namenom varčevanja za pokojnino.
2. Ponudba življenjskih zavarovanj se v zadnjem času širi v smeri naložbenih življenjskih zavarovanj. Obseg teh se v zadnjih letih znatno povečuje.

Omejitev raziskave je število anketiranih (predvidoma 100). Takšen vzorec morda ne bo reprezentativen in ne bo odražal dejanskega stanja. Poleg tega morda anketirani ne bodo želeli odgovarjati na vsa vprašanja iz anketnega vprašalnika (predvsem tista, ki so povezana z njihovim finančnim položajem).

1.5 Struktura diplomskega dela

Diplomska naloga bo razdeljena na šest poglavij. Po uvodu sledi poglavje Uvod v zavarovalništvo, v katerem je opis zgodovinskega razvoja zavarovalništva in zavarovalnice Grawe d. d., ter primarna in sekundarna vloga zavarovalništva. Temu sledi poglavje Življenjska zavarovanja, kar je osrednja tema, v katerem ugotovimo namen, pomen ter funkcijo življenjskih zavarovanj, njihovo delitev in obdavčitev ter razvoj trga. V četrtem poglavju najdemo celotno ponudbo življenjskih zavarovanj, ki jih trži Zavarovalnica Grawe d. d.. Peto in šesto poglavje pa vsebujeta raziskavo in sklep diplomske naloge.

2 UVOD V ZAVAROVALNIŠTVO

Kaj sploh zavarovanje je? To vprašanje so si postavljali mnogi teoretiki. Vsak od njih ga je definiral po svoje. Manes je dejal: »Zavarovanje je vzajemno zadovoljevanje potreb številnih in na enak način ogroženih oseb, ki nastanejo slučajno, in jih je mogoče oceniti.« (povzeto po Bijelić 1998) Grawe/Luntz menita, da »...gre pri zavarovanjih za izplačilo denarnih zneskov nekega sklada, oblikovanega iz premij vseh, ki v določeni vrsti zavarovanja sodelujejo.« (povzeto po Bijelić 1998) Boncelj v svoji knjigi Zavarovalna ekonomika pravi: »Zavarovanje je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnanjem gospodarskih nevarnosti.« (Boncelj 1983) Vse definicije o zavarovanju pa so prišle do enake osnove: zavarovanje je dejavnost zaščite gospodarstva, kakor tudi posameznika, pred določenimi nevarnostmi, ki ogrožajo premoženje in osebe. Prvo znanstveno razlago zavarovanja kot gospodarske dejavnosti je podal Karl Marx, ki v svojih delih pravi, da je nujno imeti rezervni sklad. Iz njega financiramo odpravljanje škod, ki so posledica elementarnih nezdod. Izdatki za zavarovanje so iz družbenega stališča izguba (Bijelić 1998).

Naloga zavarovanja je, da številna tveganja prerazporedi na vse zavarovance, in da zavarovancu izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo v skladu s sklenjeno zavarovalno pogodbo.

Vzroki za nastanek in razvoj zavarovalništva so v osnovnem spoznanju, da človeka od nekdanj spremljajo nevarnosti na področju socialne in finančne varnosti. Na začetku so tveganja razdelili na več oseb, ki so skupno nosili njegove posledice. Bistvo zavarovanja je v vzajemnosti in solidarnosti posameznih oseb v rizični skupnosti. Z razvojem le - tega pa se je pojavil posameznik, ki je zbiral sredstva, jih nalagal in oplemenitil ter iz njih prizadetim izplačeval dogovorjeno odškodnino. S tem je nastala organizirana dejavnost – zavarovalnica (Bijelić 1998).

2.1 Zgodovinski razvoj zavarovalništva

S prvimi zavarovalniškimi dejavnostmi se srečamo že v razvitejših civilizacijah, ki so se razvile v srednji Aziji in v Egiptu ter pozneje v Grčiji. Takrat so ljudje že uvideli, da potrebujejo zaščito pred določenimi nevarnostmi.

Prve takšne zapise najdemo v odredbi v Hamurabijevem zakoniku okrog 1700 let pr. n. š. To je določilo o delitvi nevarnosti roparskega napada na karavane. V zgodovinskih dokumentih se že 100 let pr. n. š. pojavljajo posmrtno blagajne, v katerih so sredstva za kritje pogrebnih stroškov.

Po propadu rimskega cesarstva do XI. stoletja o zavarovanju ni skoraj ničesar znanega. Kasneje vidimo, da ima zavarovanje stanovsko obeležje. Rizične skupine najdemo v statutih cehov in gild, ki so svojim članom pomagale pri odpravljanju posledic delovanja določenih tveganj. V srednjem veku so se gospodarski stiki

geografsko širili. Zaradi tega se je hitro razvijalo pomorsko zavarovanje. Najstarejša najdena zavarovalna pogodba je bila sklenjena na področju pomorskega zavarovanja v obliki notarskega akta 1367. leta v Genovi. Besede kot so premija, polica, zavarovanje, asekurant srečamo v pogodbi o pomorskem zavarovanju 1384. leta, ki je bila sklenjena v Pisi. V Sloveniji so leta 1399 v Ljubljani ustanovili prvo slovensko cehovsko zadrugo za vzajemno pomoč prizadetim v nesrečah. Najstarejša listina zavarovalno-pravne zgodovine Slovencev je po predvidevanjih Statut bratovščine Sv. Hieronima ustanovljena v Udinah. Prav tako je znan Statut Ljubljanskega krojaškega ceha, ki je imel zelo jasno izoblikovano vzajemno zaščito, iz leta 1579. V Dubrovniku je bilo zelo razširjeno pomorsko zavarovalništvo. En najvažnejših zapuščin te republike je pravni dokument o zavarovalstvu "Ordo super Assecuratoribus", ki je bil sprejet leta 1568.

V novem veku nastanejo velike zavarovalne organizacije, komercializacija zavarovanj in uporaba znanstvenih, predvsem matematičnih in statističnih metod v zavarovalstvu. K nastanku tega so botrovale katastrofalne škode – požar v Londonu leta 1966 je uničil 13.200 hiš. Za kritje takšnih škod so bile potrebne velike rizične skupnosti v obliki zavarovalnih organizacij. Nastale so: v Nemčiji Hamburger Feuerkasse (1676), v Angliji Fire Office (1681), v Franciji Bureau des Incendies (1717) in v Ameriki Fire Company (1736) ter Philadelphia Contributionship (1752). Za takšen razcvet zavarovalstva je prav gotovo v neki meri zaslužno odkritje verjetnostnega računa, saj so že leta 1693 nastale prve tabele smrtnosti, ki so postale osnovne tehnike življenjskih zavarovanj. Nastajali pa so tudi prvi zakonski okviri zavarovalne dejavnosti. V začetku 20. stoletja so skoraj vse evropske države sprejemale zakonske predpise, ki formalno in vsebinsko-pravno opredeljujejo zavarovanje kot posebno gospodarsko panogo.

Ker je bil razvoj zavarovalništva hiter, je nastala potreba po novih organizacijskih oblikah zavarovalnih dejavnosti, kot so npr. zbiranje ponudb za sklenitev zavarovanj, za kar se organizirajo zavarovalne agencije. V preteklosti so zavarovalne agencije zastopali ugledni poslovni ljudje, saj je veljalo, da se šteje v čast posamezniku, ki je bil zavarovan pri določeni zavarovalnici. Razvilo se je tudi posebno področje zavarovalne dejavnosti – socialno zavarovanje. To zavarovanje v večini organizira in izvaja država, vendar se v sedanjem času v vse večji meri usmerja na pogodbeno zavarovanja. Ker socialno zavarovanje ni moglo zajeti vseh, se pojavljajo dopolnilne oblike kot sta invalidsko in življenjsko zavarovanje. Ta dva sta prostovoljna in t.i. komercialna zavarovanja.

V zadnjih 30-ih letih poskušajo vse države zmanjšati pomen socialnega zavarovanja, ki ga organizira država in prenesti skrb za socialno varnost v starosti na posameznika. S takšnimi reformami vstopajo v ospredje življenjska zavarovanja. (Bijelić 1998)

2.2 Zgodovina Grawe Zavarovalnice d. d.

Nadvojvoda Janez je v dvajsetih letih 19. stoletja dal pobudo za ustanovitev vzajemnega zavarovalnega društva, ki se je leta 1828 tudi uresničila. Ustanovljena je bila Grazer Wechselseitige in začela svojo pot skozi zgodovino.

Mlada zavarovalna družba je zelo hitro dobila zagon – saj je bila njena prva naloga predvsem zaščita podeželskega prebivalstva pred nevarnimi posledicami požara. 50 let po ustanovitvi je Wechselseitige štela že več kot 90.000 strank. Sin nadvojvode Janeza, Franc grof Meranski, je moderniziral podjetje. Načelu vzajemnosti se je pridružilo sodobno komercialno vodenje, zavarovanje zgradb pa se je razširilo še na pohišstvo in zrcalna stekla.

Grazer Wechselseitige se je trdno zasidrala na Štajerskem, Koroškem in na Kranjskem. Četudi je bila ustanovljena pretežno za podeželsko prebivalstvo, se je Wechselseitige od samega začetka uveljavila tudi v mestih, predvsem v Gradcu. Leta 1909 se je kot četrta zavarovalna vrsta pojavilo zavarovanje proti toči, leta 1913 pa je volumen premij dosegel 1,825.400 kron, kar preračunano v evre znaša 13,47 mio EUR.

Po koncu prve svetovne vojne se je za novo Avstrijo začela težavna pot in tudi Grazer Wechselseitige je le počasi spet ujemala korak. Šele deset let po koncu vojne je bila ponovno dosežena predvojna premijska raven. In komajda so se postavili na zdrave temelje, že so se nad prebivalstvom in podjetji zvrstili najprej svetovna gospodarska kriza in nato še večje zlo, nova vojna. Po osmih letih je Grazer Wechselseitige skupaj z vso Avstrijo pristopila k obnovi. Sedaj je vodil Wechselseitige že pravnuk nadvojvode Janeza. V podjetju, ki je postajalo vse modernejše, so se tudi dalje negovale preizkušene tradicije. Družba se je spremenila, postala raznolika, počasi je prišla tudi blaginja. Novi zavarovalni produkti so postali iskani. Zavarovala so se motorna vozila in moderna tehnika. In končno si je leta 1972 Grazer Wechselseitige z življenjskim zavarovanjem postavila nov steber.

Naslednji velik skok je Grazer Wechselseitige napravila leta 1991. Pot internacionalizacije se je začela v Sloveniji, do leta 2003 pa je vodila v osem držav srednje Evrope. Grazer Wechselseitige je uspešno zakorakala na nove obale in postala svetu odprto mednarodno podjetje, ne da bi pri tem izgubila tla pod nogami.

GRAWE Zavarovalnica d. d. (do 16.06.2001 PRIMA) obstaja v tem prostoru že 17 let. Je prva slovenska zavarovalna družba, ustanovljena na osnovi zasebne iniciative in s tujim vlaganjem. V petnajstih letih svojega delovanja v Sloveniji je GRAWE Zavarovalnica d. d. postala četrti največji zavarovatelj klasičnih življenjskih in rentnih zavarovanj. Razvila je zelo uspešno sodelovanje z neodvisnimi podjetniki in družbami za zavarovalno zastopanje in zavarovalno posredovanje. Lastna zastopniška mreža, sodelovanje s pooblaščenimi zastopniki in strokovni kader prispevajo k doseganju načrtovanih poslovnih rezultatov.

Posebnosti, ki odlikujejo podjetje GRAWE Zavarovalnico d. d., so še naslednje:

- GRAWE Zavarovalnica d. d. ima kot del mednarodnega zavarovalniškega koncerna GRAWE, ki deluje v desetih državah Srednje in Vzhodne Evrope, že vpeljan in izdelan dostop do mednarodnih finančnih trgov.

- Njihova naložbena politika je usmerjena k naložbam v Sloveniji, vendar lahko z izkoriščanjem mednarodnih povezav zagotovijo boljše razmerje med donosnostjo in varnostjo naložb, kot je to mogoče v ekonomsko in naložbeno majhnem prostoru.

- Njihova učinkovita organiziranost zagotavlja majhne stroške in s tem nadpovprečne donose zavarovancem.

Prihodnost GRAWE Zavarovalnice d. d.:

- Kot članica mednarodnega zavarovalno finančnega koncerna bo GRAWE Zavarovalnica d. d., nudila slovenskim potrošnikom zavarovalne storitve po koncernskih standardih na način, ki jim bo zagotavljal varnost in kakovostne naložbe nad povprečjem v Sloveniji ter zaposlenim delovno okolje, v katerem bodo lahko kreativno razvijali svoje potenciale za doseg skupnega cilja, ki je: z nadpovprečno rastjo ustvariti eno vidnejših finančnih institucij v Sloveniji (http://www.grawe.si/cps/rde/xchg/SID3EE333A22AB41DA4/grawe_si/hs.xsl/272.htm) (15.12.2008).

2.3 Primarna in sekundarna funkcija zavarovalništva

Mnogi avtorji ločijo t. i. primarno od sekundarne dejavnosti zavarovalnic. V primarno dejavnost prištevamo predvsem razpršitev finančnih izgub zavarovancev med vso zavarovano skupnost (Hansell 1985), z nadomeščanjem škode nekaterih, ki so utrpeli nezgode, na račun sklada, ki se je ustvaril s prispevki vseh. Zavarovani je na takšen način varen, saj ve, da je v primeru nezgode njegova potencialna izguba varovana s sredstvi skupnega sklada. Ta varnost zanj predstavlja znatno vrednost. Med sekundarne dejavnosti Hansell prišteva investiranje sredstev, ki se akumulirajo v skladih in med drugim tudi aktivnosti preventive (ukrepi za preprečevanje nezgod in zmanjšanje škod) in represije (ukrepi, s katerimi se skuša že nastala škoda čim bolj omejiti).

Flis (1999, 3) povzema Bonclja in našteva sledeče tri temeljne naloge zavarovanja:

- odstranjevanje motenj pri ekonomskem delovanju gospodarskih subjektov,
- prevencija in represija ter
- nalaganje v varne sklade.

Glede na obdobje in takratne družbeno ekonomske okoliščine, v katerih je Bonclj oblikoval misel o zgornjih treh temeljnih nalogah zavarovanja, je sicer razumljiv izostanek poudarka na pomenu zavarovanja za posameznika in njegovo osebno premoženje oziroma širše rečeno finančno stanje, toliko bolj pa je zanimivo, da je tudi v

takratnih okoliščinah (gre za leto 1954) izpostavljeno nalaganje v varne sklade kot ena izmed temeljnih nalog zavarovanja.

V nadaljevanju svojega orisa Boncljeve teorije zavarovanja Flis (1999, 67-70) sicer izpostavlja Boncljevo misel o nalaganju kot ne zavarovalniški dejavnosti in se pri tem opira tudi na tuje avtorje. Kljub tem razmislekom bomo za potrebe tega dela izhajali iz tez, »ki realnost najbolj izraža, da je treba nalaganje kapitala razumeti kot lastno poslovno področje zavarovalnice, saj pretežno izhaja iz zavarovalnega posla in njemu tudi služi. Po tem je naložbeni posel spremenljivka, odvisna od zavarovalnega posla.« (Flis 1999, 69).

Nenazadnje tudi večina zakonodaj, med njimi tudi slovenska, uvršča nalaganje zavarovalnih sredstev v zavarovalno dejavnost (Zzavar, poglavje 5.5. od 120. člena do 133. člena).

3 ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA

Želja mnogih ljudi je živeti zdravo in srečno življenje, a nas strahovi včasih pri tem ovirajo. Bojimo se smrti, nesreče, finančnega pomanjkanja. Glede na to, da ima posameznik v primeru smrti velikokrat še nepoplačane dolgove ter dolžnost vzdrževanja nepreskrbljenih družinskih članov, lahko govorimo o finančni negotovosti. Tej se lahko posameznik izogne s sklenitvijo življenjskega zavarovanja, ki je prilagojeno njegovim potrebam.

Slika 3.1 Slikovni prikaz življenjskega zavarovanja

Vir: Abanka 2004.

Ena od posledic ponovne uvedbe kapitalističnega družbenega sistema pri nas je zmanjšanje zaščite posameznika in socialnih pravic, zagotovljenih s strani države. Kapitalistično urejen družbeni sistem je usmerjen bolj individualistično, zato je v zadnjem desetletju potreba po varnosti postala vse močnejša in aktualnejša.

Življenjsko zavarovanje je ena najbolj dovršenih oblik dolgoročnega varčevanja prebivalstva. Pri dobičkonosnem poslovanju zavarovalnice so zavarovanci upravičeni do dela tega dobička, ki ga prejmejo v obliki dividend ali povečanja izplačila ob upokojitvi oziroma doživetju. Življenjsko zavarovanje je torej način varčevanja, ki zavarovance prisili, da s plačevanjem zavarovalnih premij dosledno varčujejo. Vedno bolj je pomembno povsod po svetu. Velja pravilo, da ima v razvitejših ekonomijah

življenjsko zavarovanje večjo vlogo. Vpliv ima tako na posameznika kot na gospodarstvo kot celoto.

Tabela 3.1 Primerjava premije življenjskega zavarovanja na prebivalca in deleža življenjskega zavarovanja v BDP v Sloveniji in EU (25)

	Premija ŽZ na prebivalca (€)	Delež ŽZ v BDP (%)
Slovenija	302	1,83
EU (25)	1.369	6,39

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Življenjsko zavarovanje daje posamezniku oziroma njegovim ožjim družinskim članom socialno varnost, ki je druge oblike varčevanja ne zagotavljajo ali le v omejenem smislu. Socialna varnost je dosežena takrat, ko je posamezniku in družini zagotovljeno zadovoljevanje družbeno pomembnih življenjskih potreb (Balkovec 2000, 17).

Življenjsko zavarovanje je osebno zavarovanje, ki se nanaša na zavarovanje za nevarnosti, ki pretijo človeku, njegovemu življenju in njegovi integriteti. Temelji na negotovosti trajanja človekovega življenja. Gre torej za zavarovanje človekovega življenja za primer pogodbenega dogodka in za obdobje za katero je zavarovanje sklenjeno. Ta dogodek lahko predstavlja smrt zavarovanca, doživetje določene starosti ali pa iztek določenega obdobja v katerem lahko nastopi ena od omenjenih okoliščin. V primeru nastanka zavarovalnega primera v pogodbenem roku, je zavarovalnica dolžna izplačati zavarovancu oziroma določenemu upravičencu zavarovalno vsoto (Bijelić 1998, 214).

Od vseh oblik varčevanja se življenjsko zavarovanje loči po tem, da smo poleg varčevanja tudi zavarovani. Polica življenjskega zavarovanja je sestavljena iz dveh delov: iz varčevalnega in zavarovalnega za primer smrti in doživetja (Gornjak 2002, 34).

Življenjsko zavarovanje je v družbah z dolgo zavarovalno tradicijo, kjer prevladujejo vrednote individualne kreativnosti in kjer je pravna ureditev naravnana tako, da zahteva od vsakega svojega državljana, da poskrbi zase v svojem aktivnem obdobju in za starost, osrednja in najbolj izpostavljena vrsta zavarovanja (Končina 1994, 137).

Življenjsko zavarovanje je v vsakem primeru pomemben dejavnik ustvarjanja premoženja in zagotavlja našo finančno varnost (npr. ob upokojitvi). Zavedati pa se moramo, da je življenjsko zavarovanje predvsem zavarovanje in da je donosnost v drugem planu. Kdor želi obogateti, mora izbrati drugačno vrsto naložbe (Vake 2002, 67).

3.1 Namen in pomen življenjskih zavarovanj

Osnovni namen življenjskega zavarovanja je, da si posameznik zagotovi določeno varnost ob odhodu v pokoj, istočasno pa poskrbi za varnost svoje družine ali partnerja v primeru naravne ali nezgodne smrti.

Problem povečevanja pritiska na državno pokojninsko blagajno so države po svetu že rešile in že desetletja poznajo pokojninski sistem, v katerem posamezniki prevzemajo del bremena nase z varčevanjem za starost. Pri nas še takšen način ni razširjen. Dejstvo je, da se je razmerje med številom zaposlenih v primerjavi s številom upokojencev od leta 1984 razpolovilo, zadnjih nekaj let pa stagnira oziroma počasi upada.

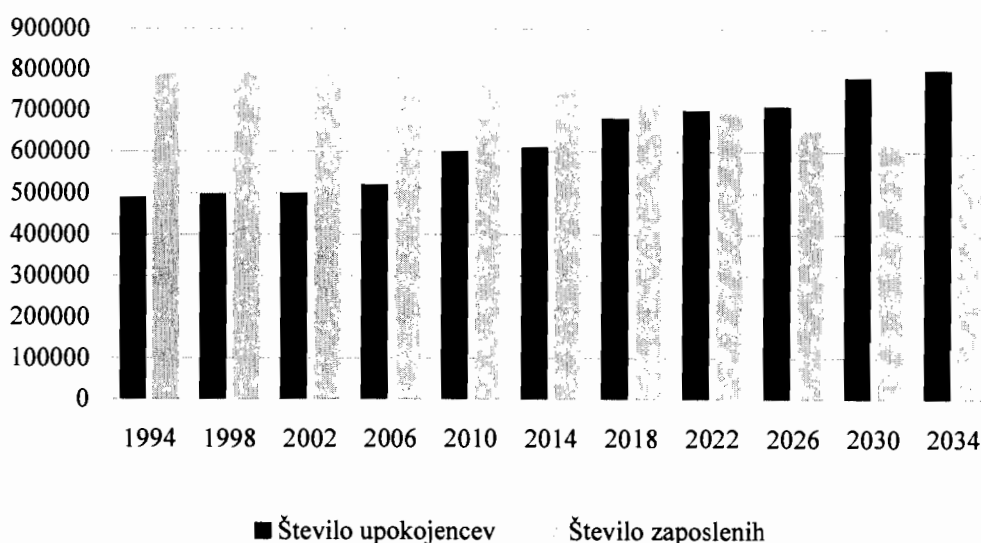
Tabela 3.2 Razmerje med zavarovanci in upokojenci (povprečno število v letu za posamezna izbrana leta)

Leto	zavarovanec : upokojenec	upokojenec : zavarovanec
2007	1.000 : 618	1 : 1,62
2006	1.000 : 620	1 : 1,61
2005	1.000 : 628	1 : 1,59
2004	1.000 : 626	1 : 1,60
2003	1.000 : 621	1 : 1,61
2002	1.000 : 608	1 : 1,64
2001	1.000 : 585	1 : 1,71
2000	1.000 : 575	1 : 1,74
1999	1.000 : 595	1 : 1,68
1998	1.000 : 602	1 : 1,66
1990	1.000 : 434	1 : 2,30
1984	1.000 : 331	1 : 3,02

Vir: <http://www.zpiz.si/src/predstavitev/zavarovanci.html> (15.12.2008)

To pa pomeni, da bo število oseb, ki vplačujejo v ZPIZ, do leta 2022 enako številu oseb, ki iz njega črpajo. Zaradi tega je število oseb, ki imajo življenjsko zavarovanje iz leta v leto višje.

Slika 3.2 Število zavarovancev in upokoјencev

Vir: http://www.prva.net/pokoјninska_reforma.asp?FolderId=111 (15.12.2008)

Posamezniki in družine se pri zadovoljevanju ekonomskih potreb zanašajo na svoje prihodke. Te pridobivajo na podlagi dela kot plače ali kot obresti na vložena sredstva. Tako se razvije nek življenjski standard posameznika ali družine. Pojavi pa se lahko tudi nenadna izguba dohodka. To se vidi pri izgubi družinskega člana, ki je v večji meri prispeval k dohodku in višini določenega standarda, kar za družino predstavlja finančno katastrofo. Prav zaradi takšnih vprašanj in negotovosti se je razvil način zavarovanja lastne družine in bližnjih. Za ublažitev posledic takšnih izgub je življenjsko zavarovanje v veliki večini prava rešitev.

Življenjsko zavarovanje je pomembno povsod po svetu; tako v razvitih ekonomijah kot tudi v državah v razvoju. V splošnem velja pravilo, da bolj kot je država razvita, večjo vlogo ima življenjsko zavarovanje v njeni ekonomiji. Predvsem je pomembno videti večplastnost pozitivnih učinkov življenjskih zavarovanj, saj ima vpliv tako na posameznika kot tudi na gospodarstvo kot celoto.

Poglejmo si torej, kateri so ti učinki, zaradi katerih bi naj bilo gospodarstvo oziroma politika neke države naklonjeno k vzpodbujanju nakupa življenjskih zavarovanj (Policy issues in insurance 1996, 13):

- Prispeva k socialni stabilnosti, ker posamezniku omogoča minimizirati finančni stres in skrbi. Še zlasti v primeru smrti zavarovanca zagotavlja bližnjim ekonomsko varnost pred finančnimi posledicami zaradi izpada dohodka zavarovanca.
- Posamezne vrste življenjskih zavarovanj (še zlasti rente) zavarovancem omogočajo, da poskrbijo za svojo blaginjo po upokoјitvi

- Banke lahko na osnovi življenjskih zavarovanj ponudijo boljše kreditne pogoje, pri čemer se zmanjša tveganje. Minimizarajo se tudi finančne motnje poslov, ki ji povzroči smrt vodilnih uslužbencev in lastnikov.
- Zmanjša finančno breme države za vzdrževanje upokojencev in tistih, ki so finančno prizadeti zaradi smrti zakonca ali družinskega člana.
- Je podpora celotnemu gospodarskemu razvoju. Z akumulacijo majhnih prispevkov od premij zavarovalnih polic zberejo zavarovalnice ogromno kapitala na narodno – gospodarski ravni. V tem pogledu delujejo kot finančni posrednik med varčevalci (zavarovanci) in investitorji.

3.2 Funkcija življenjskih zavarovanj

Življenjsko zavarovanje omogoča posamezniku organiziranje lastne socialne varnosti, ki je prilagojena okoliščinam kjer živi. Današnja socialna varnost vedno bolj temelji na individualni varnosti, ki si jo mora zagotoviti vsak posameznik sam. Pojavlja se v različnih oblikah, obstaja pa tudi možnost raznih kombinacij, ki zavarovancem omogočajo izbiro uresničevanja potreb in ciljev, ki jim je zavarovanje namenjeno. Ima tudi družbeno – psihološko funkcijo, saj zmanjšuje strah pred dogodki, ki ogrožajo eksistenco posameznika.

Od vseh zavarovalnih panog je življenjsko zavarovanje po svoji funkciji najbolj raznovrstno in heterogeno. Pojavlja se v različnih oblikah, hkrati pa obstaja možnost različnih kombinacij, ki omogočajo široko izbiro za uresničitev zavarovančevih ciljev in želja. To velja tako za življenje posameznika kot za celotno družbo. Posamezniku in njegovi družini omogoča oblikovanje lastnega sistema socialne varnosti, ki je prilagojen možnostim in okoliščinam, v katerih živijo.

Po svoji socialni, politični in gospodarski funkciji pa je to najvažnejša zavarovalna panoga, ki predstavlja tudi tako imenovani tretji steber v sistemu varnosti starejših oseb (Ivanjko 1994, 74).

Pri življenjskih zavarovanjih gre za pogodbo, na podlagi katere se zavarovalnica obveže, da bo kot protiobveznost za vplačane premije zavarovanca izplačala koristniku določeno vsoto ali rento v primeru smrti zavarovanca ali ob njegovem doživetju določenega datuma. Pri tem zavarovanju je zavarovalni dogodek negotov samo glede tega, kdaj bo nastopil, ne pa tudi ali bo sploh nastopil (Ivanjko 1994, 72-73).

Značilnost življenjskih zavarovanj je poleg funkcije nalaganja denarja za starost oziroma nalaganja denarja za upravičence, tudi velik pomen, ki ga imajo kot dopolnilo državno obveznim socialnim zavarovanjem (Ivanjko 1994, 75).

Življenjska in rentna zavarovanja pomenijo zaokrožitev ponudbe dolgoročnih varčevalnih zavarovanj za zagotavljanje materialne varnosti prebivalstva (Končina 2000, 230). Gre za zavarovanje človeških življenj, kjer ne gre za običajno zavarovalno

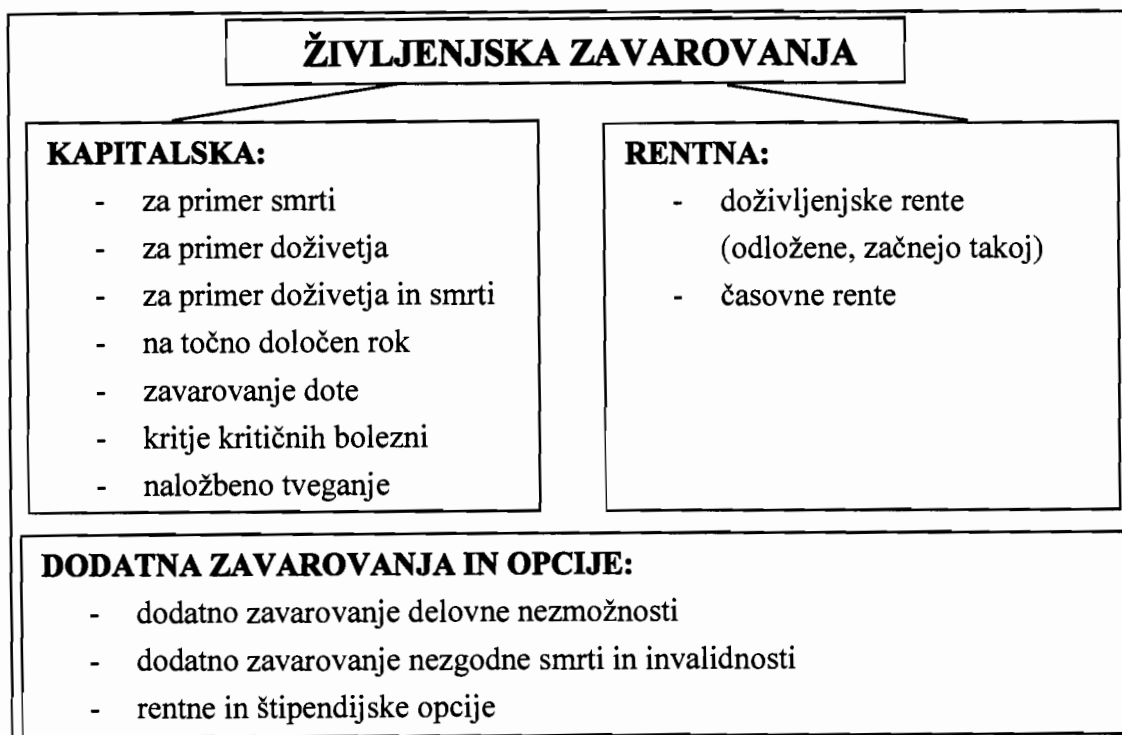
pogodbo, ampak za varčevanje z določenim namenom, ki nam hkrati zagotavlja socialno varnost.

V sodobnem svetu se poudarja tako imenovana tretja funkcija življenjskih zavarovanj, ki v naši praksi ni dovolj prisotna in znana, to je funkcija na področju finančnih transakcij. Zavarovanec lahko to zavarovanje uporabi v finančnih transakcijah kot posojilo na podlagi zastave zavarovalne police. S sredstvi, ki so vplačana na podlagi življenjskega zavarovanja, lahko zavarovanec razpolaga v okviru odstopa zavarovalne vsote, odkupa vrednosti police, izplačila predujma oziroma dela zavarovalne vsote v višini odkupne vrednosti police in zastave police.

3.3 Delitev življenjskih zavarovanj

Življenjska zavarovanja se delijo glede na način izplačila zavarovalnine. Ločimo kapitaliska in rentna življenjska zavarovanja. Pri kapitalskih gre najpogosteje za izplačilo s pogodbo dogovorjene zavarovalne vsote oziroma kapitala v enkratnem znesku in sicer v primeru smrti ali v primeru doživetja zavarovanca. Pri rentnih zavarovanjih pa gre za kontinuirano izplačevanje zavarovalne vsote v obliki določenih zneskov oziroma rent (Rakar 2004, 24).

Slika 3.3 Delitev življenjskih zavarovanj

Vir: Učbenik za slušatelje 2006

Ločitev na kapitalska in rentna zavarovanja je odvisna od načina izplačila zavarovalnine, vendar je pri kapitalskih zavarovanjih možen še en dogovor. Upravičenec se lahko namesto zavarovalne vsote ob smrti ali ob doživetju zavarovane osebe, odloči za izplačilo rente. Za način izplačila se lahko zavarovalec odloči že ob sklenitvi zavarovanja ali pa šele ob zapadlosti zavarovalnine. Možen je tudi dogovor, da je možno del zavarovalne vsote izplačati v enkratnem znesku, del pa postopoma v obliki rent.

Zavarovanja, ki so namenjena kasnejšemu rentnemu izplačevanju, so varna oblika kasnejšega dodatka k pokojnini. Zavarovalnice uporabljajo dve osnovni obliki rentnih izplačil (Pavšič 2002, 50):

- časovno omejena renta
- doživljenjska renta

Doživljenjska renta se izplačuje do konca življenja osnovnega prejemnika. Ločimo dve obliki:

- doživljenjska renta brez možnosti dedovanja ob smrti prejemnika
- doživljenjska renta z možnostjo dedovanja ob smrti prejemnika

Druga delitev življenjskih zavarovanj je glede na število oseb, ki se zavarujejo. Po tej delitvi poznamo individualna in kolektivna zavarovanja. Individualna življenjska zavarovanja so tista, s katerimi je z eno polico zavarovana ena oseba. Kolektivna pa tista, pri katerih je z eno polico zavarovanih več oseb.

Če gledamo z druge perspektive, pa se lahko življenjsko zavarovanje deli tudi glede na cilje, ki jih posameznik želi doseči z zavarovanjem. Tako poznamo klasično življenjsko zavarovanje z varčevalno komponento, kjer zavarovanec preživi določeni datum in se mu naloženi denar privarčuje za kasnejše obdobje. Potem se lahko odločimo za življenjsko zavarovanje z naložbenim tveganjem in terminsko življenjsko zavarovanje brez varčevalne komponente. V zadnjih letih se v Sloveniji beleži hitra rast življenjskih zavarovanj s prevzemom naložbenega tveganja. Uveljavili pa so se tudi različni načini življenjskih zavarovanj, ki so iz tujine k nam prihajali od sredine prejšnjega stoletja. Poleg klasičnih zavarovanj je prisotna še množica zavarovanj, pri katerih zavarovalec ne kupi samo zavarovanja, temveč se mu priključi še del sredstev za naložbe, pri katerih mu zavarovalnica sicer ne jamči donosa, jih pa zato lahko nalaga donosneje. Njegova zavarovalna vsota ni več vnaprej strogo določena kot pri klasičnih zavarovanjih, pač pa je spremenljiva glede na gibanje vrednosti naložb. Lahko nam predstavlja tudi varčevalno komponento v primeru doživetja in nas spodbudi k varčevanju denarja. Iz vseh teh kombinacij življenjskih zavarovanj, načinov, kako se tržijo, in ciljev, ki jih dosegamo s sklenitvijo polic, pa v Sloveniji poznamo kar pestro izbiro.

Slika 3.4 Uporaba poglavitnih oblik življenjskih zavarovanj

Življenjsko zavarovanje	Ciljna skupina	Uporaba
- za primer smrti	- vzdrževalci družine	- preskrba družine; kritje kreditov
- za primer doživetja	- samski	- varno naložena sredstva
- za primer doživetja in smrti	- ohranjanje, izboljšanje standarda	- zavarovanje in varčevanje
- rentno	- vsi zaposleni	3. steber v pokojninskem sistemu

Vir: Učbenik za slušatelje 2006

3.3.1 Kapitalna življenjska zavarovanja

Življenjska zavarovanja se glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščajo v naslednje zavarovalne vrste (povzeto po Šenk, 2000).

Zavarovanje za primer doživetja

Izplačilo dogovorjene zavarovalne vsote pri tem zavarovanju je po poteku zavarovalne dobe, če je zavarovanec takrat še živ. Ob morebitni zavarovančevi smrti med zavarovalno dobo, vse obveznosti zavarovalnice ugasnejo.

V praksi se zavarovanja izključno za to vrsto rizika, sklepajo zelo redko. Veliko pogosteje se to zavarovanje kombinira z zavarovanjem rizika smrti, saj je v tem primeru zavarovalna vsota vedno izplačana: v primeru doživetja zavarovancu, v primeru smrti pa upravičencu, ki ga je zavarovanec ob podpisu pogodbe določil za prejemnika zavarovalnine.

Zavarovanje za primer smrti

Dogovorjena zavarovalna vsota se izplača le, če zavarovanec umre. To zavarovanje se za razliko od prej navedenega v praksi pogosteje samostojno uporablja, predvsem kot instrument zavarovanja kreditov. V tem primeru se polica vinkulira na račun kreditodajalca.

Glede na dobo, v kateri je zavarovanec zavarovan za nevarnost smrti, delimo ta zavarovanja na:

- Doživljenjsko zavarovanje za primer smrti: zavarovalnina se v vsakem primeru izplača, ne glede kdaj pride do smrti zavarovanca.
- Zavarovanje za primer smrti za določen rok: zavarovalnina se izplača le, če zavarovanec umre znotraj vnaprej dogovorjenega števila let. Možna sta dva načina takega zavarovanja, in sicer: enako zavarovanje za nevarnost smrti; zavarovalna vsota je neodvisna od tega, kdaj v zavarovalni dobi nastopi zavarovalni primer.
- Padajoče zavarovanje za nevarnost smrti v določeni dobi – zavarovalna vsota se zmanjšuje, ko se doba od začetka zavarovanja povečuje. Ta način zavarovanja se

najpogosteje uporablja za zavarovanje kreditov. Zavarovalna premija za tovrstno zavarovanje je nižja od običajne, saj se višina kritja sukcesivno zmanjšuje.

Zavarovanje za primer smrti in doživetja

To so tako imenovana "mešana" življenjska zavarovanja, ki so najpogostejša oblika življenjskih zavarovanj. Obsegajo tako zavarovalno kritje za primer smrti kot za primer doživetja. V zavarovalnem obdobju vedno pride do uresničitve zavarovalnega primera. Pri izbiri zavarovalne vsote, se najpogosteje sklepajo takšna mešana življenjska zavarovanja, pri katerih sta zavarovalni vsoti za smrt in doživetje enaki. Lahko pa se pogodbeni stranki dogovorita drugače in eno ali drugo zavarovalno vsoto, če to omogočajo ceniki, ustrezno prilagodita potrebam.

Poznamo tudi vzajemna mešana zavarovanja, pri katerih sta zavarovani dve osebi, na primer zakonca. V primeru doživetja obeh oseb se izplača ista zavarovalna vsota, kakor tudi v primeru smrti ene od zavarovanih oseb. Po smrti enega od zavarovanih oseb prenehajo nadaljnje obveznosti zavarovalnice. Ker sta krita primera smrti obeh oseb, pri doživetju pa se izplača le ena zavarovalna vsota, je to zavarovanje le malo dražje, kot če bi zavarovali le eno osebo. Po drugi strani pa lahko pride do zapletov, če se zakonca zavarovana na ta način, ločita, na primer, da želi eden polico stornirati ali da noče plačevati svojega dela premije in podobno.

Takšna zavarovanja so namenjena zagotoviti kapital v določenem obdobju. V primeru predčasne smrti vzdrževalca družine so nasledniki preskrbljeni, v primeru doživetja ima upravičenec na razpolago kapital. Prav tako se lahko s tem zavarovanjem kombinira kredit, tako da na naslednike ne pade preveliko breme.

Zavarovanje na točno določen rok

Pri tej vrsti zavarovanj se zavarovatelj in zavarovanec dogovorita, da se izplača zavarovalna vsota ob poteku zavarovalne dobe, ne glede na to ali je zavarovanec v vmesnem obdobju umrl ali je še živ.

Izplačilo zavarovalne vsote torej ni ob smrti zavarovanca, temveč ob poteku zavarovanja, ko se ugotovi dejansko stanje. Ker se v primeru smrti zavarovalnina izplača kasneje, torej ob poteku zavarovanja, je premija za to zavarovaje nekoliko nižja kot bi bila sicer. Takšna zavarovanja so namenjena istim osebam kot mešana življenjska zavarovanja, le da se zanje odločijo stranke, ki potrebujejo kapital na točno določeno obdobje, na primer za šolanje otrok.

Zavarovanje dote

Pri teh zavarovanjih je izplačilo zavarovalne vsote vezano na določeno starost. To zavarovanje najpogosteje sklenejo starši za svoje otroke ali stari starši za svoje vnuke. Do izplačila pride recimo ob 25. letu starosti ali ob poroki.

Zavarovanje za primer smrti in doživetja s kritjem rizičnih bolezni

To je mešano življenjsko zavarovanje, s kritjem nekaterih rizičnih bolezni. Običajno so to možganska kap, rak, srčni infarkt ter popolna odvisnost od tuje pomoči. Če zavarovanec zboli za katero od rizičnih bolezni, zavarovalnica izplača polovico zavarovalne vsote, drugo polovico pa ob smrti oziroma doživetju.

Za takšna zavarovanja se odločajo predvsem samostojni podjetniki, managerji, zaposleni na vodilnih položajih, zdravniki, odvetniki in davčni svetovalci, ker so takšna zavarovanja sorazmerno draga.

Življenjska zavarovanja z naložbenim tveganjem

Ta zavarovanja so bila v zadnjem času (do leta 2008), v obdobju rastočih trgov, še posebej aktualna. Sklenitelj življenjskih zavarovanj se v tem primeru odloči za takšno zavarovanje, ker ne gre samo za zavarovanje, temveč gre tudi za varčevanje oziroma za nalaganje njegovih sredstev v dogovorjene sklade in naložbe. Danes je v slovenskem prostoru že vrsta naložbenih življenjskih zavarovanj, pri katerih je možno izbirati vrste in oblike naložb, se dogovarjati o limitih rizikov, opredeliti najmanjšo vrednost indeksa ali največji možni padec v nekem časovno omejenem obdobju. Zavarovalna vsota se pri teh zavarovanjih spreminja z indeksom, na katerega je zavarovanje vezano. To je lahko borzni indeks (index-linked) ali pa indeks naložbenega tveganja (unit-linked). Zavarovanja so primerna za tiste, ki jih zanima predvsem naložbena funkcija in si dovolijo določeno tveganja. Zaradi varnosti se pri teh zavarovanjih pogosto vključujejo klavzule, ki preprečijo prevelika nihanja.

Dodatna zavarovanja

Dodatna zavarovanja je možno skleniti ob različnih kapitalskih zavarovanjih. Najbolj se uporablja dodatno zavarovanje nezgodne smrti in dodatno zavarovanje trajne invalidnosti, ki je posledica nezgode. Ta zavarovanja niso nezgodna zavarovanja, ki jih poznamo pri premoženjskih zavarovanjih. Pri tem gre za okrnjeno nezgodno zavarovanje, ki je omejeno z zavarovalnimi vsotami iz življenjskega zavarovanja. S pomočjo tega dodatnega zavarovanja se poveča zavarovalna vsota v primeru smrti ali invalidnosti, tista v primeru doživetja pa ostane ista.

3.3.2 Rentna zavarovanja

Rentna zavarovanja so v tujini močno uveljavljena in cenjena vrsta zavarovanj. Ljudje jo sklepajo (povzeto po Šenk, 2000):

- Za svojo lastno varnejšo prihodnost kot na primer v aktivnem obdobju oziroma še v obdobju zaposlitve nalagajo sredstva za čas po upokojitvi, ko bodo prejeli bistveno manj sredstev.
- Za prihodnost svojih otrok: ob rojstvu otroka ali v njihovi rani mladosti sklenejo zavarovanje, ki se bo začelo izplačevati v obliki mesečnih ali letnih rent v času študija.
- Stari starši sklenejo rentno zavarovanje kot darilo ob rojstvu otroka in določijo starost, ko naj bi otrok dobil izplačano rento v enem obroku (npr. pri 21. letih) ali v naprej določenih obrokih.

Pri tem zavarovanju ločimo (povzeto po Šenk, 2000):

- doživljenjske rente,
- časovne rente,
- dodatna rentna zavarovanja in
- zavarovanja poklicne nezmožnosti.

Pri rentah imamo čas vplačevanja in čas izplačevanja rente. Ker lahko že v času plačevanja premije nastopijo nepredvideni dogodki in situacije, kot so: smrt zavarovalca med plačevanjem premije, prenehanja plačevanja premije ali dogovor o zmanjšanju premije zaradi finančnih problemov, morajo biti takšne zadeve predhodno v pogojih zavarovanja natančno dogovorjene. Prav tako mora biti natančno dogovorjen način izplačevanja rente: ali gre za enake obroke, za kakšen čas plačevanja rente gre, opredelitev terminov za doživljenjske rente, upravičenca v primeru smrti (v času vplačevanja in času izplačevanja).

Doživljenjske rente

Pri rentah gre ponavadi za doživljenjske rente, kar pomeni, da upravičenec prejema rento do smrti. Ločimo jih na odložene doživljenjske rente, pri katerih je začetek izplačevanja rente odložen za določen čas v prihodnosti in rente, katerih izplačila se začnejo takoj. Mogoči so dodatni dogovori, na primer zajamčeno izplačevanje rente, kar pomeni, da bo zavarovalnica izplačevala rento do smrti zavarovanca, vendar pa vsaj dogovorjeno zajamčeno dobo, četudi bi zavarovanec prej umrl.

Časovne rente

V nasprotju z doživljenjskimi rentami se časovne rente izplačujejo le omejeno obdobje. Pri tem gre le za drugačen način izplačila, ki je posledica zavarovanja za primer smrti in doživetja. V primeru smrti zavarovanca se časovno omejena renta za

časovno obdobje deduje. Zavarovalnice to ponujajo v obliki opcij ob poteku, na primer ob poteku zavarovanja na točno določen rok – kot štipendija (Balkovec 2000, 106).

Dodatna rentna zavarovanja

Sem spadajo dodatna zavarovanja zakonca ali otroka, ki v primeru smrti zavarovanca med časom izplačevanja premije, postaneta rentna upravičenca in v dogovorjenem roku in višini prejmeta rento namesto zavarovanca. Ker gre za neko dodatno ugodnost, je potrebno dodatno plačilo premije oziroma je premija oblikovana po za te namene določenemu ceniku.

Zavarovanje poklicne nezmožnosti

Gre za strogo urejeno časovno rento, ki traja toliko časa, kot traja zavarovanje. Izplačilo rente je odvisno od vrste faktorjev, v prvi vrsti pa od stopnje delovne zmožnosti zavarovanca za opravljanje svojega poklica. Zavarovanje poklicne nezmožnosti se lahko sklene kot individualno zavarovanje, lahko pa se ta rizik sklene kot dodatek k življenjskemu ali prostovoljnemu pokojninskemu zavarovanju.

To zavarovanje je pri nas še slabo uveljavljeno, morda prav zaradi problemov na trgu delovne sile v času tranzicije in s tem neurejenih vprašanj iz naslova zaposlovanja.

3.4 Primerjava mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja

Mešana življenjska zavarovanja in naložbena življenjska zavarovanja so sestavljena iz dveh delov. Prvi je zavarovalni, kjer se zavarovanci zavarujejo za primer naravne ali nezgodne smrti. Zavarovanci plačujejo premijo in ob zavarovalnem dogodku (smrti zavarovanca) upravičenci prejmejo dogovorjeno zavarovalno vsoto. Drugi del je varčevalni ali naložbeni del police. Praviloma večji del premije, ki jo plačuje zavarovalec, se usmerja v razne oblike varčevanja in tako se v zavarovalnem obdobju zbira kapital, ki pripada zavarovalcu ob koncu zavarovanja. Od tega, kam in kako se nalaga ta del premije, je odvisna višina kapitala, ki se zbere do konca zavarovalne dobe.

Pri klasičnem mešanem življenjskem zavarovanju je varčevalni del naložen v tako imenovani kritni sklad (kritno premoženje). V skladu z Zakonom o zavarovalništvu so to izjemno konzervativne naložbe, usmerjene predvsem v obveznice Republike Slovenije in drugih uglednih in stabilnih držav. Zakon zelo strogo omejuje izbor in obseg naložb za zagotavljanje čim večje varnosti. Zavarovalnice z ozirom na zakonske omejitve te naložbe izbirajo same in s tem oblikujejo lastni kritni sklad glede na določitev, ki so jih sprejeli njihovi naložbeni analitiki.

Zavarovalnice vodijo sredstva življenjskih zavarovanj na računih, ki so ločeni od računov ostalih zavarovanj, ter morajo iz premij oblikovati matematično rezervacijo, namenjeno izplačilu zavarovalnih vsot. Matematične rezervacije oblikujejo v višini

sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice na podlagi sklenjenih zavarovanj, zmanjšano za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi teh zavarovanj.

Prednost klasičnega mešanega življenjskega zavarovanja je torej zajamčena višina izplačila ob poteku zavarovalne dobe in pripisovanje dobička. Vendar pa je pripisovanje dobička prepuščeno svobodni volji skupščine delničarjev, ki dobiček lahko razporedijo za pripis zavarovancem ali v druge namene. Pri tem zavarovanju zavarovanec nima naložbenih alternativ. Celoten varčevalni del premije se nalaga v kritni sklad pod strogimi zakonsko določenimi pogoji, ki zasledujejo predvsem cilj varnosti. Tako naloženi kapital predvsem skuša ohranjati korak z inflacijo, ne moremo pa pričakovati plemenitjenja kapitala – povečanje realne kupne vrednosti kapitala skozi donosne naložbe, saj bi to zahtevalo bolj rizične naložbe. Varčevalna komponenta klasičnih mešanih življenjskih zavarovanj ne pokriva niti rasti inflacije (predvideni donosi so okoli 3,25 % letno). Klasično mešano življenjsko zavarovanje je zato primerno predvsem za previdne osebe, ki ne marajo tveganja in so zadovoljni tudi z nižjimi donosi.

Naložbeno življenjsko zavarovanje je prav tako sestavljeno iz zavarovalnega in varčevalnega dela, ki ga v tem primeru imenujemo naložbeni del, saj pomeni naložbe v različne investicijske sklade, katerih predizbor naredi zavarovalnica, končnega pa zavarovalec. S tem zavarovalnica doseže, da lahko vlagatelj prosto izbira, kam bo usmeril varčevalni del svojega naložbenega zavarovanja.

Zavarovanci za naložbeni del izbirajo med ponujenimi vzajemnimi in investicijskimi skladi glede na rok zavarovanja in namen varčevanja. Zavarovanci lahko izbirajo med obvezniškimi skladi, ki se lahko primerjajo z naložbami kritnega sklada pri klasičnih mešanih zavarovanjih, in delniškimi skladi, ki so lahko na kratek rok tudi rizični zaradi nihanja tečaja. Zavarovalčeva sredstva se nalagajo v vzajemne sklade, ki svoja sredstva razpršijo med posamezne delnice, obveznice in druge finančne instrumente. S tem se zagotovi razpršitev naložb.

Naložbeni del se nalaga na zavarovalčev individualni naložbeni račun, kjer se plemeniti do konca zavarovanja. Višina zavarovalne vsote za smrt je ves čas zajamčena ne glede na to, kaj se dogaja s skladi, ki so odvisni od dogajanj na trgu vrednostnih papirjev. Izplačilo v primeru smrti zavarovanca je enako večji vrednosti med zavarovalno vsoto za smrt ali trenutni vrednosti sklada na individualnem računu. Ob doživetju pa upravičenec prejme znesek na individualni račun, ki je enak takratni vrednosti njegove vloge v vzajemnih skladih. Upravičencu torej pripada celoten ustvarjen dobiček glede na rast skladov.

Poglavitna razlika med mešanim življenjskim zavarovanjem in življenjskim zavarovanjem z naložbenim tveganjem je torej zajamčena zavarovalna vsota ob

doživetju, ki je pri naložbenem zavarovanju ni. Pri naložbenem zavarovanju se izplačajo tista sredstva, ki so ob koncu zavarovalne dobe privarčevana in oplemenitena v vzajemnih skladih. Višina teh sredstev je odvisna od poslovanja sklada. Pri klasični obliki zavarovanja zavarovalnica jamči z vsemi svojimi sredstvi za izplačilo zajamčene zavarovalne vsote in morebitnih dobičkov, ki jih ustvari. Zajamčena zavarovalna vsota pa je odvisna od starosti zavarovanca in trajanja zavarovanja (Gregorič 2002, 1).

Naložbena zavarovanja so zelo fleksibilna. Zavarovalec lahko sam izbere investicijske sklade in s tem tako naložbeno politiko, ki ustreza njegovim pričakovanjem glede višine pričakovanih donosov v povezavi s stopnjo naložbene izpostavljenosti, prav tako si lahko sam izbere višino zavarovalnega kritja za primer smrti in s tem daje večji poudarek varčevanju ali zavarovanju.

Naložbena polica je namenjena tistim, ki želijo ob ustreznem življenjskem in nezgodnem zavarovanju dosegati dovolj visoke donose s sredstvi, ki so naložena v vzajemne sklade. S tako naložbo si zagotovijo ustvariti kapital za doseg različnih ciljev (npr. dodatne pokojnine).

Tabela 3.3 Primerjava prednosti in slabosti mešanega in naložbenega življenjskega zavarovanja (varčevalni del)

	Prednosti	Slabosti
Mešano življenjsko zavarovanje	<ul style="list-style-type: none"> • s strani zavarovalnice zajamčen minimalni kapital ob doživetju • stabilnost naložbenega dela 	<ul style="list-style-type: none"> • samo ena, skrajno konservativna naložbena strategija, • majhna donosnost naložb, • neprilagodljivost
Naložbeno življenjsko zavarovanje	<ul style="list-style-type: none"> • alternativne možnosti pri izbiri naložb, • možnosti spremembe naložbene strategije, • možnost optimiranja izbire varčevalnih produktov 	<ul style="list-style-type: none"> • možna nižja varnostna stopnja naložb, • občutljivost privarčevanega kapitala za nihanja na borzi

3.5 Pravna in davčna ureditev življenjskih zavarovanj

Življenjsko zavarovanje je predmet zakonske regulative v Zakoniku o obligacijskih razmerjih, ki posveča posebno pozornost varstvu zavarovanca ter prepoveduje določene oblike življenjskih zavarovanj, ki bi imele pomen špekulacije, bodisi zavarovanca ali zavarovalnice (Ivanjko 1999, 65).

Zavarovanec si s plačilom premije, pri klasičnih oblikah življenjskega zavarovanja, zagotavlja izplačilo zavarovalnih vsot, ko nastopi določen dogodek, ki ga opredeljujemo

kot zavarovalni primer, to je smrt zavarovanca oziroma doživetje določenega datuma. Pri tem gre za zbiranje sredstev v posebne sklade pri zavarovalnicah, s katerimi upravlja zavarovalnica v času trajanja zavarovalne pogodbe (Ivanjko 1997, 144).

Posebna značilnost življenjskega zavarovanja je obveznost zavarovalnice, da omogoči zavarovancu udeležbo na dobičku. Ta pravica je določena z zakonom, konkretnije pa postopek in način uresničevanja te pravice ureja zavarovalna pogodba oziroma splošni zavarovalni pogoji. Obračun dobička se opravi na koncu vsakega poslovnega leta. Pripadajoči del dobička se pripiše zavarovalni vsoti in izplača skupaj z njo ob poteku zavarovanja. Udeležba na dobičku je del medsebojnega vzajemnega razmerja, pri čemer pa je nastanek pravice do udeležbe in tudi obseg negotov. Zaradi tega se zavarovalnica zaveže le, da izplača točno določeno zavarovalno vsoto (Ivanjko 1997, 145).

Prilagajanje zavarovalniške zakonodaje zakonodaji Evropske unije, je bil proces, ki se je v Sloveniji pričel že z ustanovitvijo Zakona o zavarovalnicah, torej leta 1994. Nato je usklajevanje potekalo skladno z obvezami, ki jih je Republika Slovenija prevzela s podpisom Pridružitvenega sporazuma in je zadevalo predvsem pravico do ustanavljanja zavarovalnic. Po drugem letu veljavnosti sporazuma je Slovenija morala sprostiti dostop na trg tujim zavarovalnicam na področju neživljenjskega zavarovanja. Leto kasneje pa še na področju življenjskega zavarovanja. Omenjene spremembe je uvedel novi Zakon o zavarovalništvu, ki je bil sprejet v januarju 2000. V veliki meri je bil usklajen z zakonodajo v Evropski uniji, tudi v elementih, ki zadevajo skrbno in varno poslovanje ter nadzor zavarovalnic. Dokončna uskladitev slovenske zakonodaje z evropskim pravnim redom na področju zavarovalništva je bila dosežena s sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu 2004 (Zzavar-B, Ur. l. RS, št. 50/2004)

Za prikaz pozitivnopravne ureditve obdavčitve življenjskega zavarovanja je treba najprej razlikovati tako imenovano indirektno obdavčitev in direktno obdavčitev. Kot indirektna obdavčitev je mišljena obdavčitev zavarovalne premije, kot direktna pa obdavčitev dohodka iz življenjskega zavarovanja. Indirektno obdavčitev ureja Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov, obdavčitev dohodka iz življenjskega zavarovanja pa ureja novi Zakon o dohodnini, ki je pričel veljati 01.01.2005.

Za zavarovalca kot tudi za zavarovalnico so pomembne zlasti davčne olajšave, ki jih predvidevata navedena zakona. ZDPZP tako določa, da se davek od prometa zavarovalnih poslov ne plačuje za življenjska zavarovanja, če je zavarovalno razmerje daljše od deset let, ZDoh pa določa, da dohodek iz življenjskega zavarovanja ni obdavčen v primeru:

- če se dohodek izplača zaradi smrti zavarovanje osebe ali

- če je zavarovalno razmerje daljše od deset let in sta sklenitelj zavarovanja in upravičenec do zavarovalne vsote eno in ista oseba

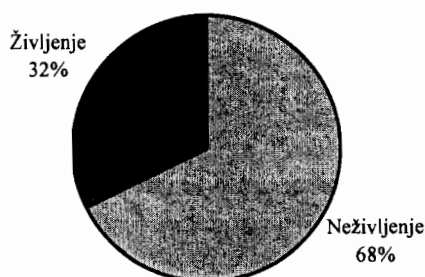
Ob pregledu pogojev za priznanje davčne olajšave je treba opozoriti na nedoslednost zakonodajalca. Kot sporna se izkaže zlasti druga alineja četrte točke prvega odstavka 7.1. člena ZDoh, ki določa, da morata biti zavarovalec in upravičenec ena in ista oseba. Navedeno določilo posega v ureditev življenjskega zavarovanja na podlagi Obligacijskega zakonika, saj je temeljna lastnost življenjskega zavarovanja možnost sklenitve zavarovanja v korist tretje osebe – upravičenca oziroma benificiarja. Navedena določba tako »de facto« negira namen življenjskega zavarovanja. Natančno upoštevanje navedene določbe, ki jo bo morala upoštevati Davčna uprava Republike Slovenije, namreč preprečuje sklenitev življenjskega zavarovanja v korist tretje osebe brez obveza plačila dohodnine od doseženega dohodka iz življenjskega zavarovanja.

Med določbami ZDoh-1 pa je treba izpostaviti tudi določbo tretjega odstavka 140. člena. Ta določa, da se dohodek, dosežen na podlagi življenjskega zavarovanja sklenjenega pred 01.01.2005, ne obdavčuje.

3.6 Razvoj trga življenjskih zavarovanj v Sloveniji

Kakor kažejo statistični podatki, globalna gospodarsko-socialna gibanja in nekatere lokalne spremembe na fiskalnem področju, se življenjskim zavarovanjem v Sloveniji obeta lepa prihodnost. Delež življenjskih zavarovanj je razmeroma majhen – 32,18 %, če ga primerjamo z deležem v razvitih evropskih državah, kjer zavzema od 40 do 65 % vsega portfelja. Vendar po nekaterih analizah sodeč bo v Sloveniji delež življenjskih zavarovanj tolikšen čez približno deset let.

Slika 3.5 Delež življenjskih in neživljenjskih zavarovanj 2007

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Tabela 3.4 Bruto obračunana premija zavarovanja, delež premije življenjskih zavarovanj v BDP in letna rast 2002 - 2007

LETO	PREMIJE			DELEŽ V BDP v %		LETNA RAST	
	Skupaj	Življenje	Delež %	Skupaj	Življenje	Skupaj	Življenje
2002	1.178.845	267.436	22,69	5,07	1,15	116,1	123,2
2003	1.275.102	305.003	23,92	5,26	1,26	111,7	117,8
2004	1.456.887	429.013	29,45	5,63	1,66	116,8	143,8
2005	1.549.167	464.834	30,01	5,66	1,70	106,6	108,6
2006	1.725.304	540.655	31,34	5,67	1,78	111,4	116,3
2007	1.893.980	609.266	32,18	5,65	1,82	109,8	112,7

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Slovenski zavarovalni trg se iz leta v leto uspešno razvija in krepi. V letu 2007 so zavarovalnice zbrale več kot 1,8 milijarde evrov bruto obračunane premije, kar je za slabih 10 odstotkov več kot leto prej. Z življenjskimi zavarovanji je bilo zbrane za 609 milijonov evrov bruto obračunane premije, s premoženjskimi zavarovanji pa približno 1,3 milijarde evrov premije.

Gospodarski pomen zavarovalne dejavnosti je vse večji. Znesek bruto obračunane zavarovalne premije, zbrane leta 2007, predstavlja že 5,65 % BDP. Od tega je delež življenjskih zavarovanj 1,82 % BDP.

Skupni znesek bruto obračunane premije se je od leta 2006 povečal za 9,8 %, kar je za 1,6 % manj kot leto prej. Manjšo rast kot leta 2006 so doživela tudi življenjska zavarovanja (12,7 %).

Ker se na slovenskem zavarovalnem trgu povečuje mednarodna zavarovalniška konkurenca, lahko upravičeno pričakujemo nadaljnjo rast bruto obračunane premije za približno 10 %. S tem bo tudi potrošnikom zavarovalnih storitev na voljo pestrejša paleta zavarovalnih produktov.

V letu 2007 je na slovenskem zavarovalniškem trgu delovalo 16 zavarovalnih družb in dve pozavarovalni družbi. Od tega jih 12 trži življenjska zavarovanja. Daleč v ospredju je Zavarovalnica Triglav d. d. s 44,32 odstotnim tržnim deležem. Sledita ji Zavarovalnica Maribor d. d. s 13,52 odstotki in KD Življenje s 12,17 odstotnim tržnim deležem. Kot lahko razberemo, tri zavarovalnice v Sloveniji obvladujejo kar 70 odstotkov tržišča življenjskih zavarovanj. Ostalih 30 odstotkov je porazdeljenih med devet ostalih zavarovalnic.

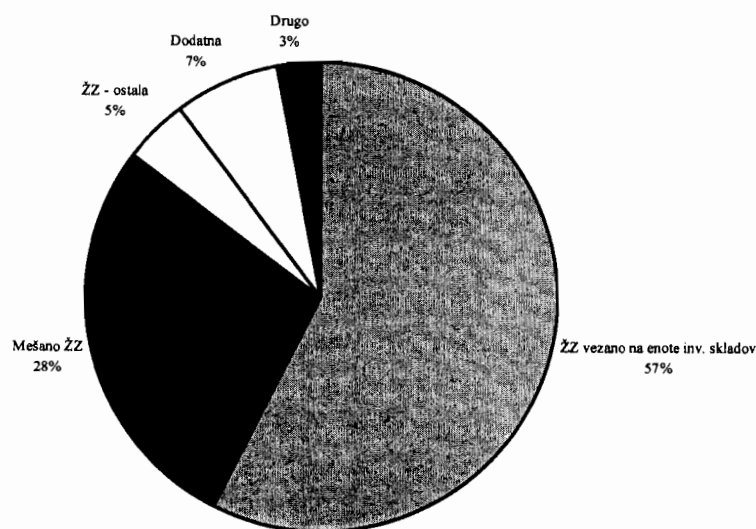
Tabela 3.5 Tržni deleži zavarovalnic z življenjskimi zavarovanji 2007

Zavarovalnice in druge članice SSZ	Premija življenjskih zavarovanj			Tržni delež %
	Vsa	od tega DPZ	brez DPZ	
SKUPAJ	609.265.438	138.226.711	471.038.727	100
Triglav	225.242.178	16.469.490	208.772.688	44,32
Kapitalska družba (KAD)	118.376.228	118.376.228	-	-
Maribor	63.674.780	-	63.674.780	13,52
KD Življenje	57.328.170	-	57.328.170	12,17
Merkur	35.121.358	-	35.121.358	7,46
NLB Vita	35.037.372	-	35.037.372	7,44
Grawe	24.353.424	-	24.353.424	5,17
Adriatic Slovenica	17.043.194	713.994	16.329.200	3,47
Generali	18.679.935	2.666.999	16.012.936	3,40
Tilia	9.507.896	-	9.507.896	2,02
Sklad obrtnikov in podjetnikov	4.443.452	-	4.443.452	0,94
Victoria-Volksbanken	457.451	-	457.451	0,10

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

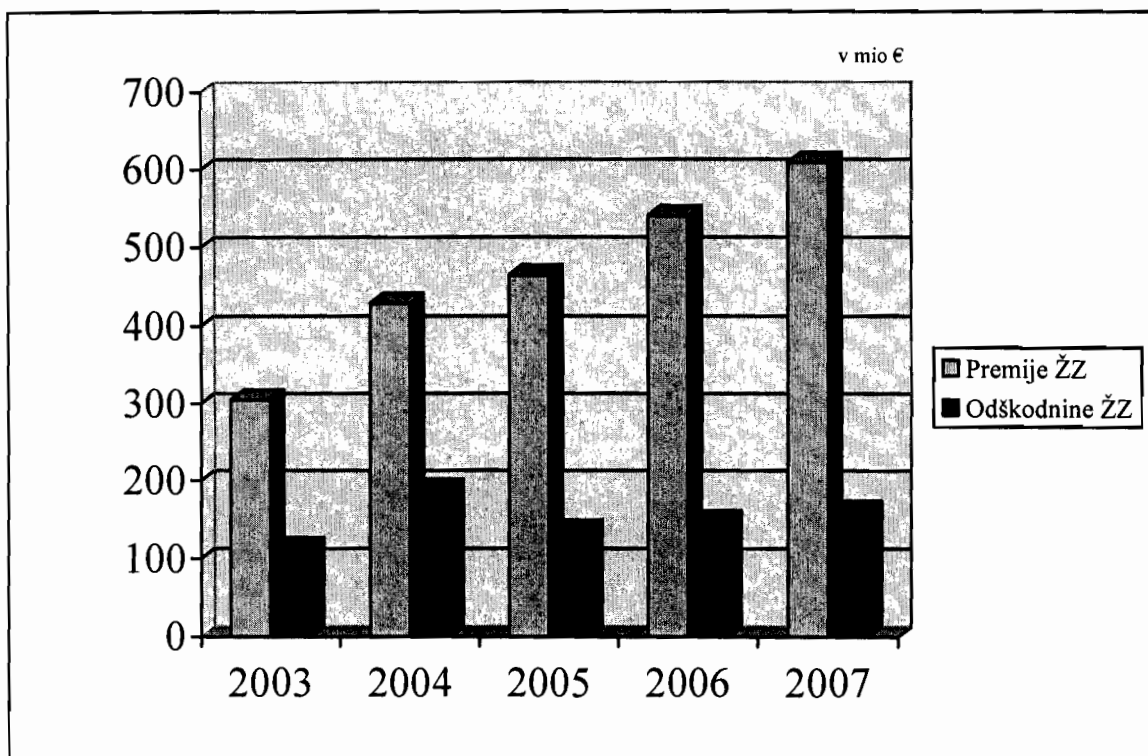
Kot smo že povedali, je delež življenjskih zavarovanj v celotni zbrani bruto obračunani premiji 32,18 % in se povečuje. Povečuje se predvsem zaradi uspešne prodaje življenjskih zavarovanj, ki so vezana na investicijske sklade. Premija tega zavarovalnega produkta predstavlja več kot polovico vse premije življenjskih zavarovanj, sledi pa mu klasično življenjsko zavarovanje. Premijsko sestavo življenjskih zavarovanj v odstotkih bomo videli na sliki 3.6.

Slika 3.6 Premijska sestava življenjskih zavarovanj 2007

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Slika 3.7 Rast bruto obračunanih premij in obračunanih kosmatih zavarovalnin življenjskih zavarovanj

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Statistični podatki, ki so jih izvedli v različnih državah, postavljajo zavarovalno dejavnost v Sloveniji v zelo ugoden položaj.

Relativna velikost trgov in deleži sami bolj malo povedo o razvitosti, saj se nacionalne ekonomije med seboj zelo razlikujejo po obsegu. Nekoliko boljše predstavo nam poda razmerje med življenjskimi in neživljenjskimi zavarovanji; torej delež premije življenjskih zavarovanj v celotni premiji. Na splošno velja, da je v razvitejših državah večji delež življenjskih zavarovanj, giblje se nad 50 % (Harrington in Niehaus 1999, 124).

Zavarovalniška gostota nam pokaže, koliko v povprečju porabijo prebivalci neke države za zavarovanje. Z zavarovalniško gostoto merimo kupno moč za zavarovanja v neki državi.

Drugi pomemben kazalnik razvitosti zavarovalniškega trga je zavarovalniška prodornost, ki nam prikazuje delež zavarovalnih premij v BDP države. Ponazarja nam relativno pomembnost zavarovalništva v celotnem BDP države.

Tabela 3.6 Zavarovalna dejavnost v EU 25 2006 in v SLO 2007 – ključni podatki

KAZALCI	EU (25)	SLO	DELEŽ SLO : EU (v %)
Število zavarovalnih družb	4.885	16	0,33
Število zaposlenih v zavarovalnicah	907.105	6.064	0,67
Povprečno število zaposlenih v zavarovalnici	186	379	204,10
Premije (v mio €)	1.026.645	1.894	0,18
Od tega iz življenjskih zavarovanj (v mio €)	637.739	609	0,10
Premije/prebivalca (€)	2.204	938	42,56
Premije življenjskih zavarovanj/ prebivalca (€)	1.369	302	22,04
Premije neživljenjskih zavarovanj/prebivalca	835	636	76,21
Delež premij v BDP (%)	8,8	5,65	64,20

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Tabela 3.7 Zavarovalna dejavnost v SLO 2007 in v izbranih državah 2006

Država	Premije			Premija na prebivalca		Delež premij v BDP (%)	Premija na	
	Vsa zavarovanja (mio €)	Življenje (mio €)	Delež življenja (%)	Vsa zavarovanja (€)	Življenje (€)		Zavarovalnico (mio €)	Zav. Delavca (€)
Švica	31.850	18.131	56,9	4.270	2.431	10,6	218	1.211.027
Belgija	18.676	12.484	66,8	3.441	2.300	8,5	91	1.334.000
Danska	29.796	20.488	68,8	2.835	1.949	9,5	185	1.263.560
EU (25)	1.026.645	637.739	62,1	2.204	1.369	10,3	210	1.131.782
Avstrija	15.588	7.183	46,1	1.886	869	6,1	214	592.700
Italija	106.502	69.377	65,1	1.813	1.181	7,2	436	2.667.618
Portugalska	13.123	8.521	64,9	1.242	806	8,5	185	1.109.392
Slovenija	1.894	609	32,2	938	302	5,7	118	312.335
Grčija	4.334	2.274	52,5	390	204	2,2	48	481.556
Madžarska	3.348	1.696	50,7	332	168	3,8	124	107.840
Hrvaška	1.117	296	26,5	224	58	3,3	49	147.167
Turčija	5.760	826	14,3	79	11	1,8	109	425.092

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007

Podatki o moči slovenske zavarovalne dejavnosti uvrščajo Slovenijo na prvo mesto v regiji, vendar pa naša država, v primerjavi z gospodarsko bolj razvitimi članicami EU, precej zaostaja. Slovenija se je leta 2007 uvrstila na isto mesto kot leto prej. Bruto obračunana premija na prebivalca se je povečala z 859 EUR na 938 EUR ali za 9,2 %. Po deležu bruto obračunanih premij v BDP se je Slovenija s 5,7 % zelo približala Avstriji (6,1 %). Po povprečni premiji na zavarovalnico pa jo je prehitela Madžarska.

4 PONUDBA ZAVAROVALNICE GRAWE D. D.

Zavarovalnica Grawe d. d. je kompozitna zavarovalnica, saj trži življenjska in neživljenjska zavarovanja. Življenjska zavarovanja, ki jih ponujajo so, življenjsko zavarovanje za primer smrti, mešana življenjska zavarovanja ter življenjska zavarovanja z naložbenim tveganjem. Neživljenjska zavarovanja pa obsegajo premoženjsko in avtomobilsko zavarovanje, zavarovanje obrti in elektronike ter zavarovanje odgovornosti. V nadaljevanju si bomo ogledali vsako vrsto življenjskega zavarovanja posebej.

4.1 Življenjsko zavarovanje za primer smrti

Življenjsko zavarovanje za primer smrti se imenuje GRAWE ŠČIT (R1). Je življenjsko zavarovanje za eno osebo samo za primer smrti. Izplača se zavarovalna vsota v primeru naravne ali nezgodne smrti, ob doživetju izplačila ni.

Namenjen je predvsem osebni zaščiti za primer najhujšega. Program torej nudi zgolj zavarovalno kritje za primer izgube življenja v kombinaciji s standardnimi paketi nezgodnih zavarovanj, kritje za primer invalidnosti in bolnišnične dnevnice. Program v osnovi vsebuje zgolj osnovno kritje, zato ga odlikuje nizka premija. Namenjen je vsem tistim, ki varčevalne komponente zavarovalnega programa ne potrebujejo.

Slika 4.1 Primer izračuna zavarovalne vsote za Grawe ščit

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
- moški star 27 let - letna premija (LP) = 250,- € - zavarovalna doba (ZD) = 20 let - tabela T1 = 4,4	$ZV = (LP / T1) * 1000$ $ZV = (250 / 4,4) * 1000 = 56.819 \text{ €}$
- ženska stara 45 let - letna premija (LP) = 300,- € - zavarovalna doba (ZD) = 15 let - tabela T1 = 8,9 - upoštevacj pomladitev: 45 - 5 = 40 let	$ZV = (LP / T1) * 1000$ $ZV = (300 / 8,9) * 1000 = 33.708 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Pri zavarovalnici Grawe d. d. se vsi izračuni zavarovalnih vsot oziroma letnih premij delajo na podlagi tabele T1, ki je za vsak produkt drugačna. Tabela T1 je premijski stavek, ki je sestavljen iz pristopne starosti in dobe trajanja zavarovanja. Ker je tabela T1 narejena za moške in ženske skupaj, moramo upoštevati pomladitev žensk za pet let, ker imajo ženske pri isti starosti kot moški, manjši riziko za smrt.

4.2 Mešana življenjska zavarovanja

V paleti zavarovanj, ki jih ponuja Zavarovalnica Grawe d. d., je največ mešanih življenjskih zavarovanj. Teh je kar sedem različnih, ki pokrivajo celotno populacijo. Vsak izmed njih je namenjen svoji ciljni skupini.

Grawe življenje (SG1)

Predstavlja univerzalni program življenjskega zavarovanja, ki je namenjen najširši množici potencialnih življenjskih zavarovancev. V svoji osnovi je to program, ki je namenjen zavarovanju posameznika za primer izgube življenja. Program ima tudi drugo komponento – zavarovanje izpada osebnih dohodkov ob upokojitvi. Grawe življenje je dobra rešitev za dodatno pokojnino v smislu tretjega stebra, saj program odlikuje visoka donosnost naloženih sredstev.

Po želji zavarovanca je možno k programu dodati še različne nezgodne pakete. S tem dosežejo tako rekoč popolno zavarovanje posameznika za primer dnevne odškodnine, nezmožnost za delo, bolnišnične dnevnice, nadomestila zaradi trajne invalidnosti ali pa izgube življenja. Posebej pomembno je, da izguba življenja zaradi nezgode nudi še dodatno razširjeno kritje.

Ciljna skupina so privatne stranke, ki želijo istočasno zavarovalno jamstvo in nabiranje premoženja, kakor tudi vzdrževalci družine za zagotovitev preskrbljenosti naslednikov.

Slika 4.2 Primer izračuna zavarovane vsote Grawe življenje

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
- moški star 28 let - letna premija (LP) = 400,- € - zavarovalna doba (ZD) = 30 let - tabela T1 = 32,6	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 400 / (32,6 - 0) * 1000 = 12.270 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,7400	$K = ZV * T2 = 12.270 * 1,7400 = 21.350 \text{ €}$
- ženska stara 25 let - letna premija (LP) = 1.200,- € - zavarovalna doba (ZD) = 25 let - tabela T1 = 38,4 - popust na ZV = 0,5‰ - upoštevacj pomladitev: 25 – 5 = 20 let	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 1.200 / (38,4 - 0,5) * 1000 = 31.663 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,5567	$K = ZV * T2 = 31.663 * 1,5567 = 49.290 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

Grawe mozaik

Je nadgradnja programa Grawe življenje, kjer se lahko zavarovanec poleg vseh zgoraj navedenih nezgodnih paketih odloči še za zavarovanje za primer nastopa določene težke bolezni.

Grawe elite (GDNI)

Mešano življenjsko zavarovanje Grawe elite je zavarovanje za eno osebo z udeležbo na dobičku, z vključenim zavarovanjem a primer nezgodne smrti in kritjem za nastop določenih težkih bolezni: srčni infarkt, bypass operacija, rak, možganska kap, kronična odpoved ledvic, transplantacija organov, multipla skleroza, paraliza in slepota.

Grawe partner (SG2)

V osnovi združuje vse kvalitete programa Grawe življenje, vendar kot že ime pove je namenjen skupnemu zavarovanju dveh oseb (zakoncev, prijateljev ali pa na primer družabnikov v poslu). Zavarovalno kritje v tem primeru velja za obe osebi in tudi naložen kapital je lahko po presoji in dogovoru obeh zavarovancev skupen ali pa tudi ne.

Bistvena prednost programa Grawe partner je, da sta za plačilo ene premije zavarovani kar dve osebi, saj se zavarovalna vsota izplača že pri morebitni izgubi življenja kateregakoli od zavarovancev. Prav tako lahko program Grawe partner dopolnimo z različnimi paketi nezgodnih zavarovanj, ki seveda veljajo za obe osebi.

Ciljna skupina so privatne stranke, ki želijo istočasno zavarovalno jamstvo in nabiranje premoženja, kakor tudi vzdrževalci družine za zagotovitev preskrbljenosti naslednikov. Še posebej primerno, kjer sta dva vzdrževalca družine – zmanjšani stroški sklenitve police, ena polica za dve osebi.

Slika 4.3 Primer izračuna pristopne starosti in zavarovalne vsote Grawe partner

PRIMER IZRAČUNA PRISTOPNE STAROSTI IN ZAVAROVALNE VSOTE	
- ženska stara 23 let in moški star 25 let - letna premija (LP) = 600,- € - zavarovalna doba (ZD) = 30 let - tabela T1 = 35,9 - upoštevaj pomladitev za ženske in starejše osebe - pristopna starost za starejšo osebo = 22 let	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 600 / (35,9 - 0,5) * 1000 = 16.950 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,7555	$K = ZV * T2 = 16.950 * 1,7555 = 29.756 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

Grawe varnost (SG3)

Je program življenjskega zavarovanja, ki je namenjen zavarovanju finančnih potreb posameznika ali družine enkrat v točno določeni prihodnosti. Po svojih zavarovalnih posebnostih ima ta program vse značilnosti univerzalnega programa Grawe življenje s to razliko, da izplačilo zavarovalne vsote v vsakem primeru sledi po preteku zavarovalne dobe. To pomeni, da svoj prejemek ali pa prejemke ljudi, ki so upravičenci po polici, lahko določimo natančno enkrat v prihodnosti. V primeru izgube življenja zavarovanca ugasne obveznost plačila premije, ob nespremenjeni zavarovalni vsoti.

Namen tega zavarovanja je zavarovanje družinskih skrbnikov, ki na tak način omogočijo družinskim članom gotov prejemek na določen datum v prihodnosti. Tako lahko zagotovimo varno prihodnost tudi zakoncu, otroku ali drugemu upravičencu. V primeru nezgodne smrti pa bodo upravičenci eno zavarovalno vsoto dobili takoj, drugo pa po poteku zavarovalne dobe.

Slika 4.4 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe varnost

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
- moški star 32 let - letna premija (LP) = 350,- € - zavarovalna doba (ZD) = 30 let - tabela T1 = 31,9	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 350 / (31,9 - 0) * 1000 = 10.972 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,6308	$K = ZV * T2 = 10.972 * 1,6308 = 17.894 \text{ €}$
- ženska stara 25 let - letna premija (LP) = 1.200,- € - zavarovalna doba (ZD) = 25 let - tabela T1 = 37,9 - popust na ZV = 0,5% - upoštevaj pomladitev: 25 – 5 = 20 let	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 1.200 / (37,9 - 0,5) * 1000 = 32.086 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,4948	$K = ZV * T2 = 32.086 * 1,4948 = 47.963 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

Grawe skrbnik (K)

Program, ki je namenjen našim najmlajšim. Gre za program, s katerim skrbnik poskrbi za zagotovljeno finančno prihodnost otroka. Posebnost programa se kaže v tem, da je zavarovanec odrasla oseba, upravičenec po polici je otrok, ki ob svojem dopolnjenem 19-tem letu prejeme po polici privarčevana sredstva. Na tak način lahko že

danes poskrbimo za finančno uspešen vstop otroka v zrelo življenje ali za učinkovito štipendijo ob njegovem univerzitetnem šolanju.

Ciljna skupina so mlade družine, ki želijo svojemu otroku, za relativno nizko premijo, zagotoviti ob točno določeni starosti redni mesečni prihodek.

Slika 4.5 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe skrbnik

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
<ul style="list-style-type: none"> - pristopna starost otroka: 1 leto - zavarovanec: ženska stara 28 let - letna premija (LP) = 600,- € - zavarovalna doba (ZD) = 18 let - tabela T1 = 127,7 - upoštevaj pomladitev: 28 – 5 = 23 let 	$ZV = (LP / T1) * 1.000$ $ZV = (600 / 127,7) * 1.000 = 4.699 \text{ €}$
<ul style="list-style-type: none"> Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,4294 	$K = ZV * T2 = 4.699 * 1,4294 = 6.717 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

Grawe varčevanje (SG5S)

Življenjsko zavarovanje, ki ima močno varčevalno komponento. Kritje v primeru smrti zavarovanca se sestoji le iz do sedaj zbranega kapitala, ki ga je zavarovanec ustvaril s plačevanjem premij in donosi na ta zbrana sredstev. Program je primeren in namenjen vsem tistim, ki pod normalnimi pogoji drugače ne morejo skleniti življenjskega zavarovanja.

Program odlikuje poudarek na donosnost sredstev, s čimer je še posebej primeren tudi za namensko naložbo za izplačilo dodatne pokojnine ali dodatnih prejemkov v času predvidene zmanjšane sposobnosti ustvarjanja finančnih sredstev.

Ciljna skupina so privatne stranke, ki zaradi zdravstvenih razlogov ne morejo skleniti drugih oblik življenjskega zavarovanja. Zavarovanja GS5S ne morejo skleniti le osebe, ki ob sklenitvi zavarovanja bolehajo za nekaterimi neozdravljivimi boleznimi, kot so rak, AIDS, in podobne.

Slika 4.6 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe varčevanje

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
- moški star 30 let - letna premija (LP) = 450,- € - zavarovalna doba (ZD) = 30 let - tabela T1 = 29,2 - popust na ZV = 0,5‰	$ZV = LP / (T1 - \text{popust}) * 1000$ $ZV = 450 / (29,2 - 0,5) * 1000 = 15.680 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,5346	$K = ZV * T2 = 15.680 * 1,5346 = 24.063 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

Grawe naložba (SG11)

Namenjena je tistim, ki bi želeli z enkratnim pologom finančnih sredstev ustvariti varnost zase ali za družino in obenem seveda tudi dolgoročno in kvalitetno naložiti omenjena sredstva. Gre za program, kjer obveznost poravnavanja premije uredimo z enkratnim pologom sredstev. Sam program je lahko zelo dolgoročen in je po svoji vsebini podoben programu Grawe življenje.

Slika 4.7 Primer izračuna zavarovalne vsote Grawe naložba

PRIMER IZRAČUNA ZAVAROVALNE VSOTE (ZV)	
- moški star 35 let - premija (P) = 25.000- € - zavarovalna doba (ZD) = 25 let - tabela T1 = 593,2	$ZV = (P / T1) * 1000$ $ZV = (25.000 / 593,2) * 1000 = 42.145 \text{ €}$
Zbrani kapital (ZV + dobiček) = K - tabela T2 = 1,7711	$K = ZV * T2 = 42.145 * 1,7711 = 74.644 \text{ €}$

Vir: Grawe navigator 2003

Tabela T1 je premijski stavek s katerim izračunamo zavarovalno vsoto, tabela T2 pa je koeficient predvidenega dobička za izračun kapitala ob doživetju.

4.3 Naložbena življenjska zavarovanja

Zavarovalnica Grawe d. d. ponuja dva različna programa naložbenega življenjskega zavarovanja. Prvi se imenuje Grawe Apollo plus, drugi pa Grawe Apollo fix.

Grawe Apollo plus

Je življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov. Zavarovalec se lahko odloča med petimi investicijskimi skladi, vendar nikoli več kot tri naenkrat. Skladi so razporejeni od najbolj konzervativne naložbene strategije pa do najbolj tvegane in donosne strategije. To zavarovanje krije tako primer smrti, kot tudi primer doživetja. Zavarovalno vsoto za primer smrti si lahko določi zavarovalec sam, in sicer, od 5 % do 200 % pogodbene vsote (vsota vseh premij). Obstajata dve različici produkta – enkratno plačilo premije ali pa obročno plačilo. K Grawe Apollo plusu je možno priključiti vsa dodatna nezgodna zavarovanja. Zavarovalec si lahko samostojno izoblikuje zavarovanje po svoji meri.

Produkt je namenjen vsem, ki jim mešano življenjsko zavarovanje ne nudi zanje dovolj visokih dobičkov.

Grawe Apollo fix

Je življenjsko zavarovanje vezano na investicijske sklade z garantirano glavnico in donosom. Grawe Apollo fix nudi trojno garancijo:

- ne glede na rezultate poslovanja in donose na finančnih trgih, v celotnem obdobju, je vlagateljem zagotovljeno 100-odstotno vračilo vloženi sredstev. To pomeni, da vlagatelj ne more imeti nominalne izgube, zato tudi ne nosi nobenega tveganja
- sklad omogoča nadpovprečno stopnjo garancije, ki je enaka višjemu izmed naslednjih donosov:
  - garancija najvišje doseženega tečaja sklada (90 %)
  - trenutni tečaj sklada
  - garancija vseh vplačanih premij
- naložbe v tovrsten sklad vlagateljem v največji možni meri omogočajo izkoristek strokovnosti priznanih upravljavcev skladov

Zavarovanja za primer smrti je 5 % od pogodbene vsote pri obročnem plačevanju premij, pri enkratnem plačilu premije pa je zavarovalna vsota 100 % pogodbene vsote. Priključiti je možno vsa dodatna nezgodna zavarovanja.

Primeren je za vlagatelje, ki želijo varčevati za dodatni vir pokojnine in brezskrbno graditi svojo prihodnost.

5 RAZISKAVA

5.1 Raziskovalni problem

V predpostavkah v uvodu diplomskega dela sem določila hipotezo da ljudje sklepajo življenjska zavarovanja z namenom varčevanja. Da bi to hipotezo lahko potrdila oziroma ovrgla, sem izvedla raziskavo z vprašalnikom, ki je priložen v prilogi. V raziskavo sem vključila 100 oseb.

5.2 Raziskovalni cilji

Z raziskavo želim ugotoviti ali ljudje poznajo življenjska zavarovanja, ali so zavarovani, katero vrsto življenjskega zavarovanja so sklenili ter zakaj so ga sklenili. Moj cilj je tudi potrditev prve hipoteze ter delno druge, delno sem jo potrdila že v teoretičnem delu diplomske naloge.

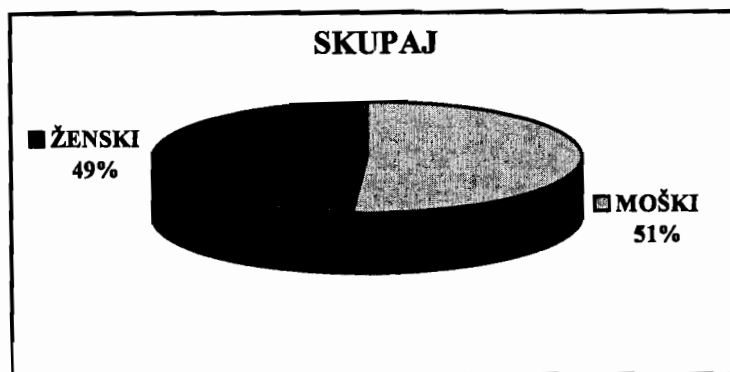
5.3 Analiza raziskave

1. Spol anketiranih

Tabela 5.1 Spol anketiranih

SPOL ANKETIRANCA			
	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI	SKUPAJ
MOŠKI	36 - 54 %	15 - 45 %	51 - 51 %
ŽENSKI	31 - 46 %	18 - 55 %	49 - 49 %
SKUPAJ	67 - 67 %	33 - 33 %	100 - 100 %

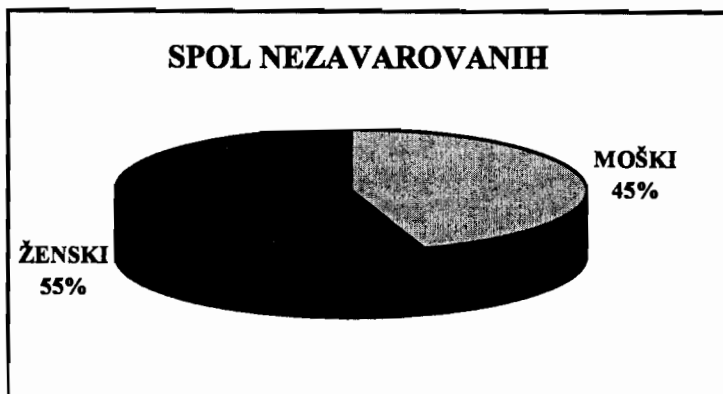
Slika 5.1 Spol anketiranih - skupaj

Slika 5.2 Spol anketiranih - zavarovani

Slika 5.3 Spol anketiranih - nezavarovani

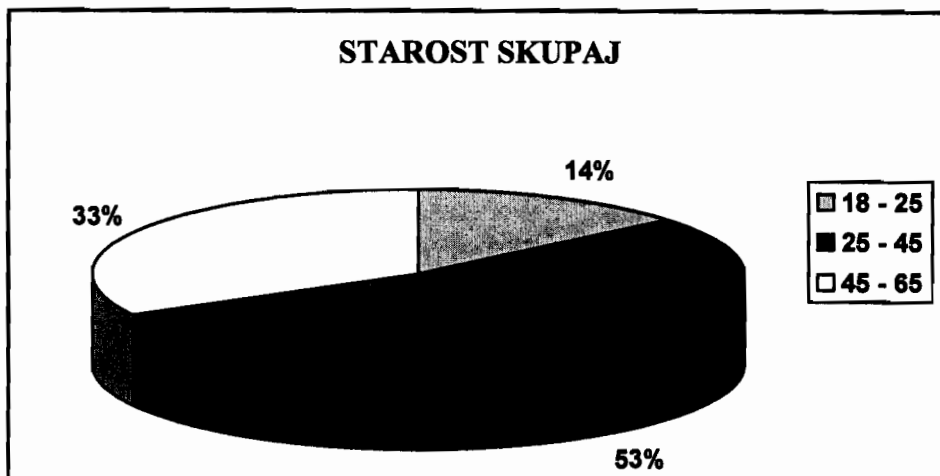
Anketa je skupno zajela 51 moških, kar je 51 % in 49 žensk, kar je 49 % vseh anketiranih. Od 66 anketiranih, ki so zavarovani, je 54 % moških (36 oseb) in 46 % žensk (31 oseb). Pri osebah, ki niso zavarovane, je 55 % žensk (18 oseb) in 45 % moških (15 oseb).

2. Starost anketiranih

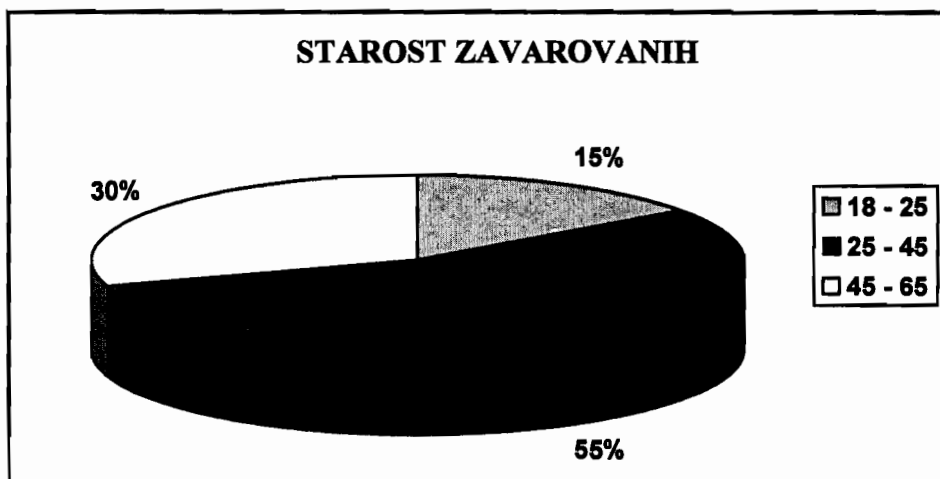
Tabela 5.2 Starost anketiranih

STAROST ANKETIRANIH			
	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI	SKUPAJ
18 – 25	10 - 15 %	4 - 12 %	14
25 – 45	37 - 55 %	16 - 49 %	53
45 - 65	20 - 30 %	13 - 39 %	33
SKUPAJ	67	33	100

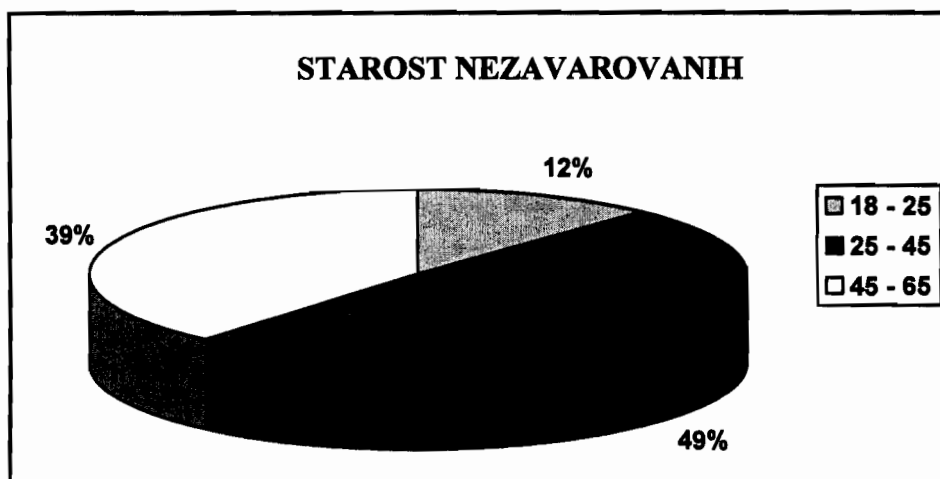
Slika 5.4 Starost anketiranih - skupaj

Slika 5.5 Starost anketiranih - zavarovani

Slika 5.6 Starost anketiranih - nezavarovani

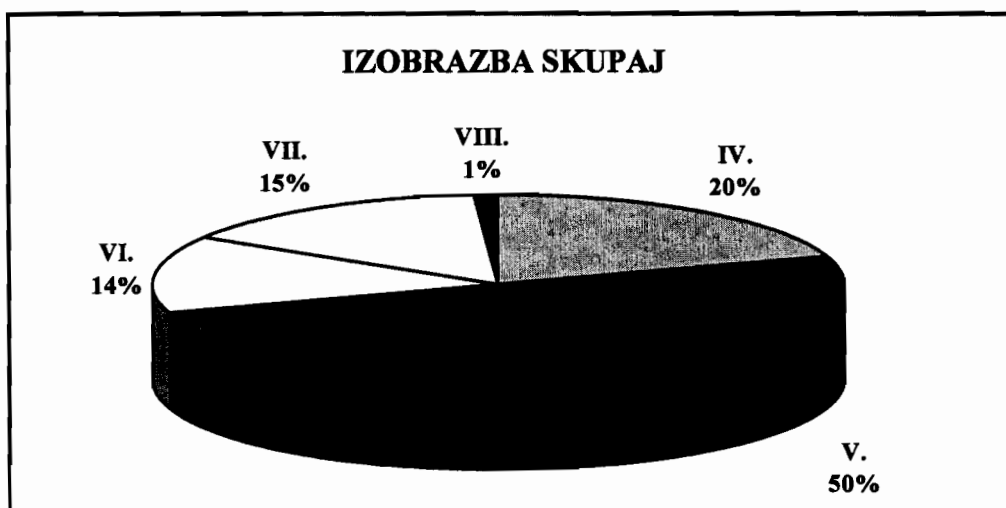
Anketirance sem razdelila v tri starostne skupine, in sicer, od 18 – 25 let, od 25 – 45 let in od 45 – 65 let. Analiza je pokazala, da je 14 % anketiranih starih od 18 – 25 let, 53 % anketiranih od 25 – 45 let ter 33 % od 45 – 65 let. Med zavarovanimi je 15 % oziroma 10 oseb starih med 18 in 25 let. 55 % oziroma 37 oseb starih med 25 in 45 let. 30 % oziroma 20 oseb pa je starih med 45 in 65 let. Pri nezavarovanih anketirancih je struktura zelo podobna zavarovanim. Skupina od 18 – 25 let zavzema 12 %, skupina od 25 – 45 let 49 % in skupina od 45 – 65 let 39 %.

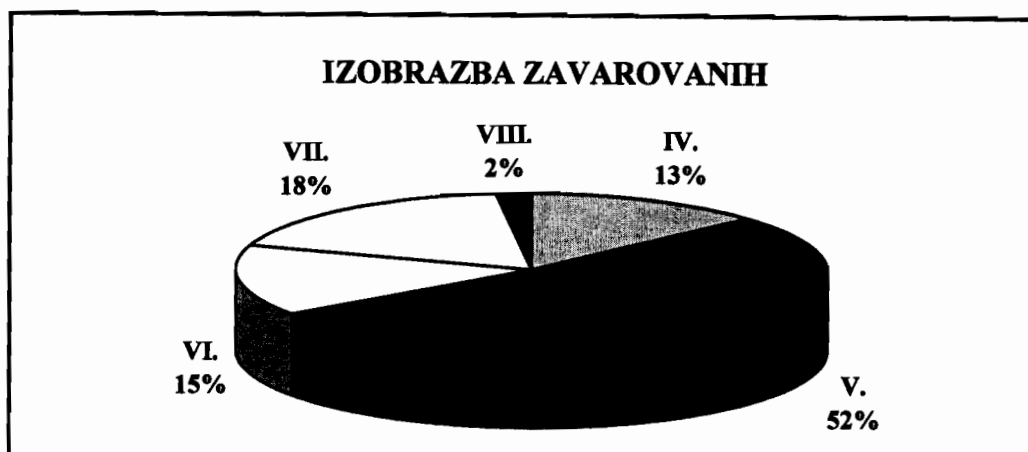
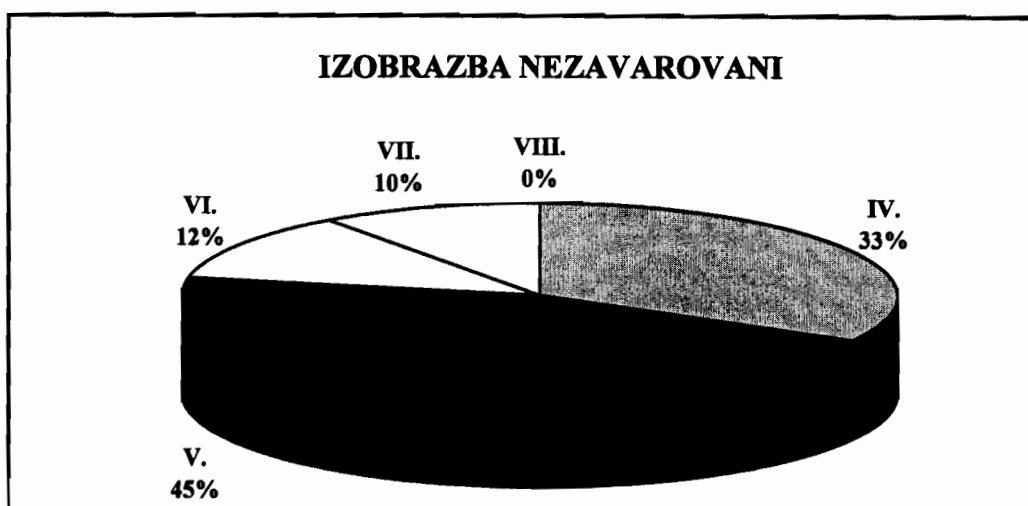
3. Izobrazba anketiranih

Tabela 5.3 Izobrazba anketiranih

IZOBRAZBA ANKETIRANIH			
	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI	SKUPAJ
IV. stopnja	9 - 13 %	11 - 33 %	20
V. stopnja	35 - 52 %	15 - 45 %	50
VI. stopnja	10 - 15 %	4 - 12 %	14
VII. stopnja	12 - 18 %	3 - 10 %	15
VIII. stopnja	1 - 2 %	0 - 0 %	1
SKUPAJ	67	33	100

Slika 5.7 Izobrazba anketiranih - skupaj

Slika 5.8 Izobrazba anketiranih - zavarovani**Slika 5.9** Izobrazba anketiranih - nezavarovani

Anketiranci so razdeljeni v pet skupin, in sicer, od IV. do VIII. stopnje izobrazbe. Iz grafa, ki prikazuje vse anketirance, sem dobila naslednje podatke. 20 % anketiranih ima IV. stopnjo izobrazbe, 50 % jih ima V. stopnjo, VI. stopnjo ima 14 % anketiranih, anketirancev s VII. stopnjo je 15 % ter 1 % oziroma ena oseba ima VIII. stopnjo izobrazbe.

Med zavarovanimi anketiranci je kar 52 % oziroma 35 oseb s V. stopnjo izobrazbe, 15 % oziroma 10 oseb ima VI. stopnjo izobrazbe, VII. in VIII. stopnjo izobrazbe ima skupaj 20 % anketiranih oziroma 13 oseb, 13 % zavarovanih anketirancev pa ima IV. stopnjo izobrazbe.

78 % nezavarovanih anketirancev ima IV. ali V. stopnjo izobrazbe, le 22 % anketiranih pa ima VI. ali VII. stopnjo izobrazbe.

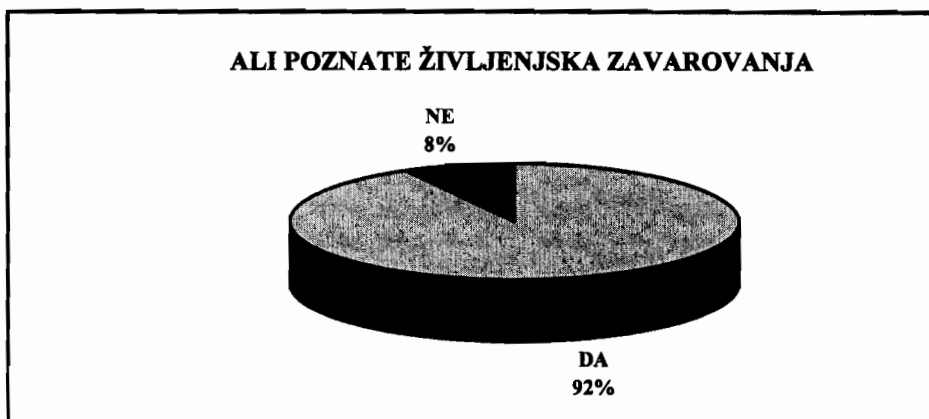

1. Ali poznate življenjska zavarovanja?

Tabela 5.4 Ali poznate življenjska zavarovanja?

DA	NE
92	8

Slika 5.10 Ali poznate življenjska zavarovanja?

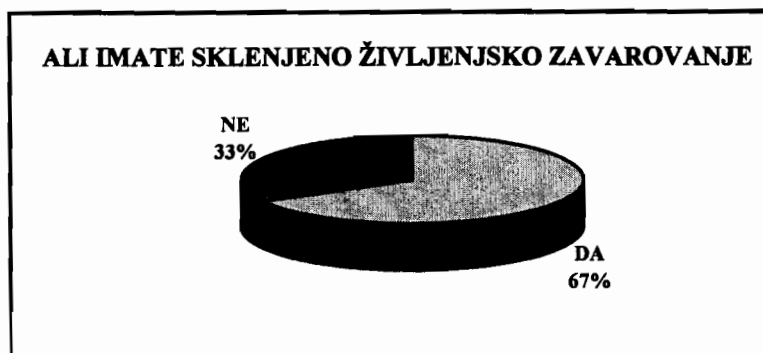
Od 100 anketirancev 8 oseb ne pozna življenjskega zavarovanja. Od tega je 5 žensk in 3 moški.

2. Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

Tabela 5.5 Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

DA	NE
67	33

Slika 5.11 Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

Rezultat, ki je prikazan na grafu, se nanaša na celoten vzorec 100 anketiranih. Od tega ima 36 moških in 31 žensk sklenjeno življenjsko zavarovanje.

3. Se boste življenjsko zavarovali?

Tabela 5.6 Se boste življenjsko zavarovali?

	DA	NE
MOŠKI	4	11
ŽENSKE	7	11
SKUPAJ	11	22

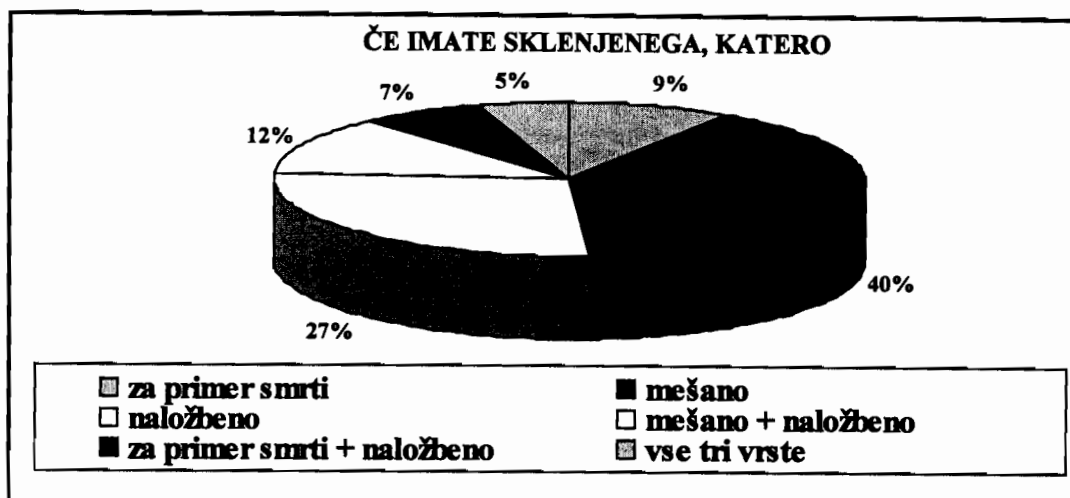
Slika 5.12 Se boste življenjsko zavarovali?

Od 33 nezavarovanih anketirancev se ima namen zavarovati 11 oseb oziroma 33 %.
Od tega 4 moški in 7 žensk.

4. Če imate sklenjenega, katero?

Tabela 5.7 Če imate sklenjenega, katero?

VRSTA	ŠTEVILO
Samo za primer smrti	6
Mešano	27
Naložbeno	18
Mešano + naložbeno	8
Za primer smrti + naložbeno	5
Vse tri vrste	3

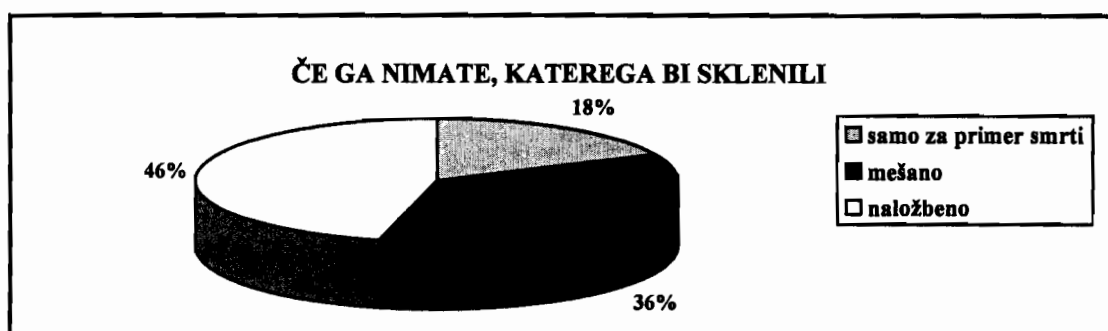
Slika 5.13 Če imate sklenjenega, katero?

Iz grafa lahko vidimo, da ima kar 67 % anketiranih, sklenjeno mešano oziroma naložbeno življenjsko zavarovanje. Ta odstotek predstavlja 27 oseb, ki imajo sklenjeno mešano življenjsko zavarovanje in 18 oseb, ki imajo sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje. Nadaljnjih 12 % predstavlja 5 moških in 3 ženske, ki imajo sklenjeno hkrati mešano in naložbeno življenjsko zavarovanje. 5 % oziroma 3 osebe imajo sklenjene vse tri vrste življenjskih zavarovanj. 6 oseb oziroma 9 % anketiranih ima zavarovanje za primer smrti. 5 oseb – 7 % pa se je odločilo za kombinacijo naložbenega življenjskega zavarovanja in življenjskega zavarovanja za primer smrti.

5. Če ga nimate, katerega bi sklenili?

Tabela 5.8 Če ga nimate, katerega bi sklenili?

VRSTA	ŠTEVILO
samo za primer smrti	6
mešano	12
naložbeno	15

Slika 5.14 Če ga nimate, katerega bi sklenili?

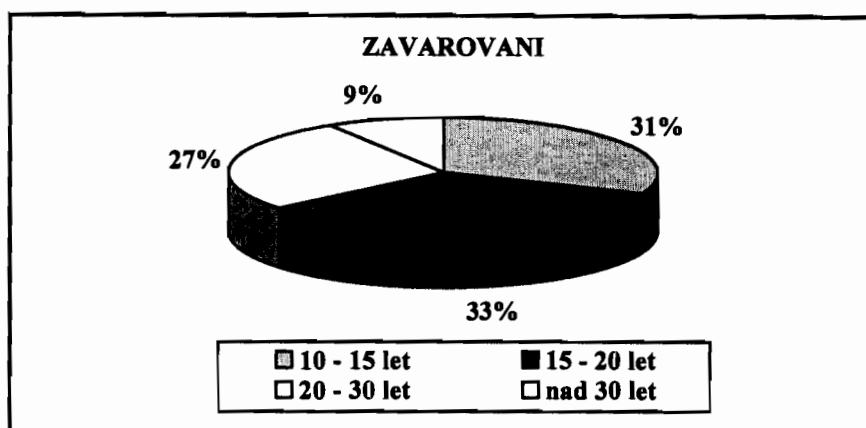
Od 33 nezavarovanih oseb se jih je 46 % odločilo za naložbeno življenjsko zavarovanje. Od tega 5 žensk in 10 moških. 36 % se jih je odločilo za bolj varno mešano življenjsko zavarovanje. Preostalih 18 % pa bi želelo skleniti življenjsko zavarovanje za primer smrti.

6. Za kakšno dobo ste sklenili oz. bi sklenili življenjsko zavarovanje?

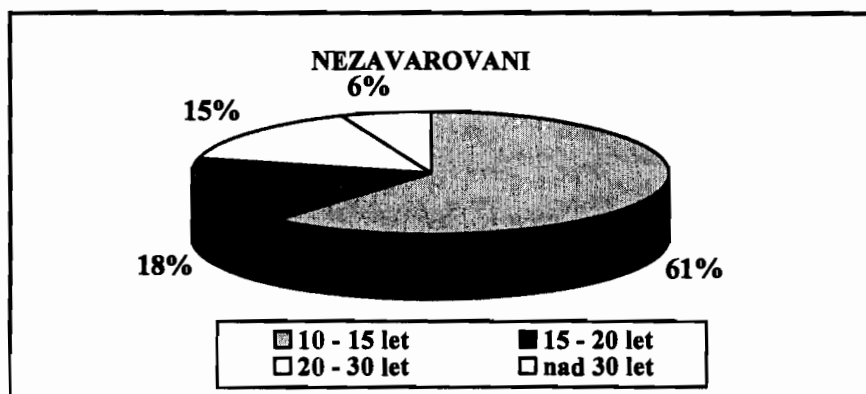
Tabela 5.9 Za kakšno dobo ste sklenili oz. bi sklenili življenjsko zavarovanje?

DOBA	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI
10 – 15 let	21	20
15 – 20 let	22	6
20 – 30 let	18	5
nad 30 let	6	2

Slika 5.15 Za kakšno dobo ste sklenili življenjsko zavarovanje?

Slika 5.16 Za kakšno dobo bi sklenili življenjsko zavarovanje?

Anketirani se največ zavarujejo za dobo od 10 – 20 let. Za takšno dobo ima kar 64 % anketiranih oziroma 33 oseb sklenjeno življenjsko zavarovanje. 27 % jih ima sklenjeno med 20 in 30 leti, 9 % anketiranih pa ima življenjsko zavarovanje sklenjeno na več kot 30 let.

Pri nezavarovanih je pogled malce drugačen. Kar 61 % anketirancev – 20 oseb bi se zavarovalo za obdobje med 10 in 15 let. Za obdobje od 15 – 20 let bi se odločilo 18 % - 6 anketiranih oseb, 15 % - 5 oseb jih je za obdobje od 20 – 30 let. 6 % - 2 osebi pa bi življenjsko zavarovanje sklenili za več kot 30 let.

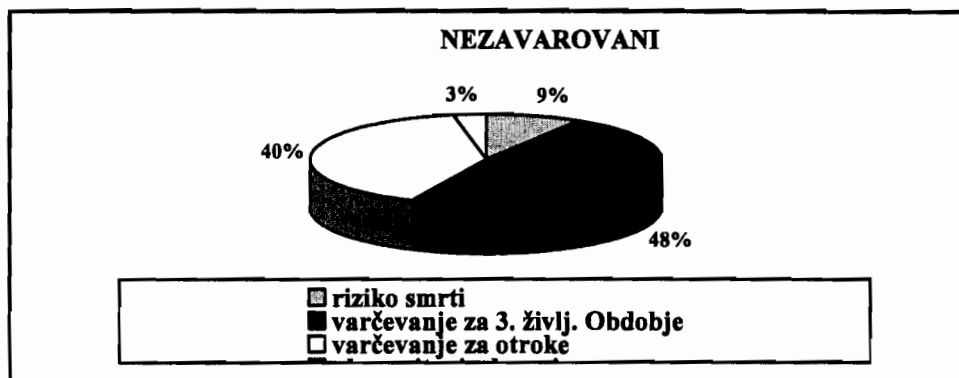
7. Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?
8. Če ga nimate, zakaj bi sklenili življenjsko zavarovanje?

Tabela 5.10 Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje? / Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI
Riziko smrti	11 - 16 %	3 - 9 %
Varčevanje za 3. življ. obdobje	34 - 51 %	16 - 48 %
Varčevanje za otroke	12 - 18 %	13 - 40 %
Plemenitenje denarja	10 - 15 %	1 - 3 %

Slika 5.17 Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

Slika 5.18 Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

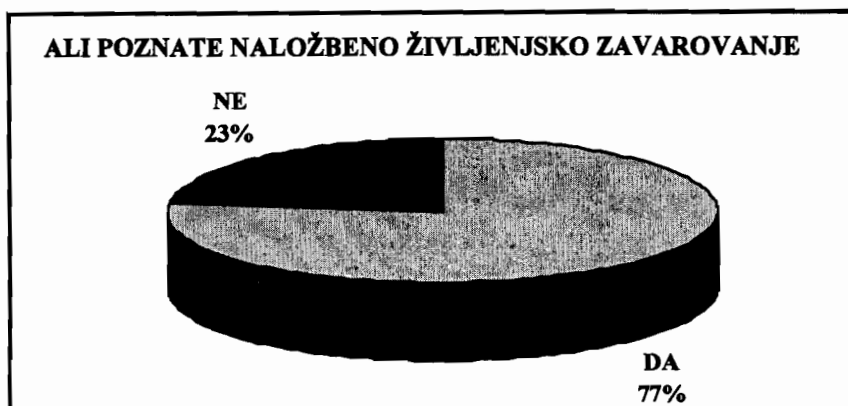
Dobra polovica anketiranih ima zavarovanje zaradi varčevanja za 3. življenjsko obdobje. 51 % predstavlja 16 žensk in 18 moških. 18 % anketiranih na ta način varčuje za otroke – 7 žensk in 5 moških. Nekateri so se odločili, da z življenjskim zavarovanjem plemenitijo denar. Teh je 15 % oziroma 3 ženske in 7 moških. 16 % anketiranih ima življenjsko zavarovanje zaradi rizika smrti – 5 žensk in 6 moških.

48 % tistih, ki niso zavarovani, bi imeli življenjsko zavarovanje za varčevanje za 3. življenjsko obdobje. Varčevanje za otroke bi imelo 40 % anketiranih. 9 % le-teh pa bi imelo življenjsko zavarovanje zaradi rizika smrti.

9. Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?

Tabela 5.11 Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?

	DA	NE
ZAVAROVANI	59 - 88 %	8 - 12 %
NEZAVAROVANI	18 - 55 %	15 - 45 %
SKUPAJ	77	23

Slika 5.19 Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?

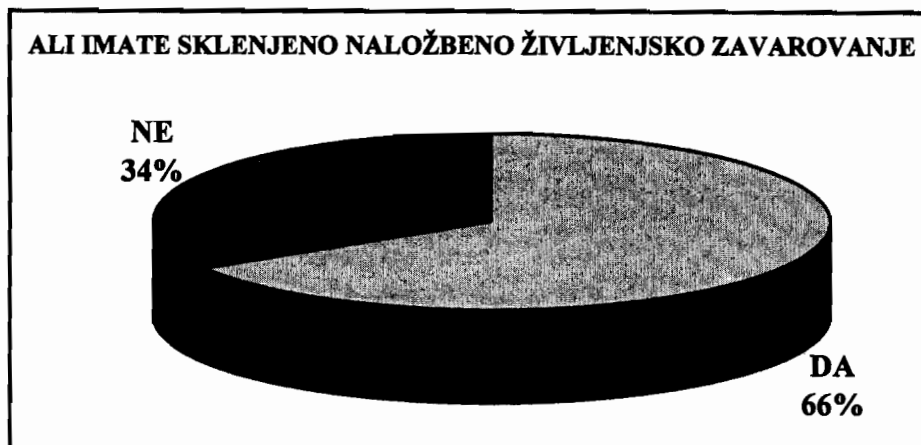
Pri 9. vprašanju, ali poznate naložbena življenjska zavarovanja, sem dobila naslednje podatke. 23 % vseh anketiranih ne pozna naložbenih življenjskih zavarovanj. Od tega 12 % zavarovanih, ali 8 oseb in 45 % nezavarovanih, ali 15 oseb.

10. Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?

Tabela 5.12 Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?

	DA	NE
MOŠKI	18 - 53 %	8 - 35 %
ŽENSKE	16 - 47 %	15 - 65 %
SKUPAJ	34	23

Slika 5.20 Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?

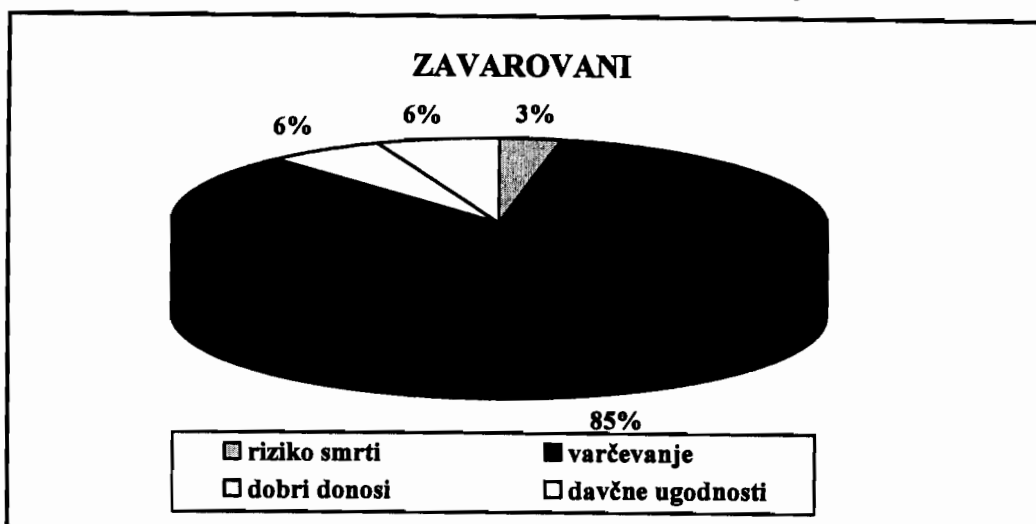
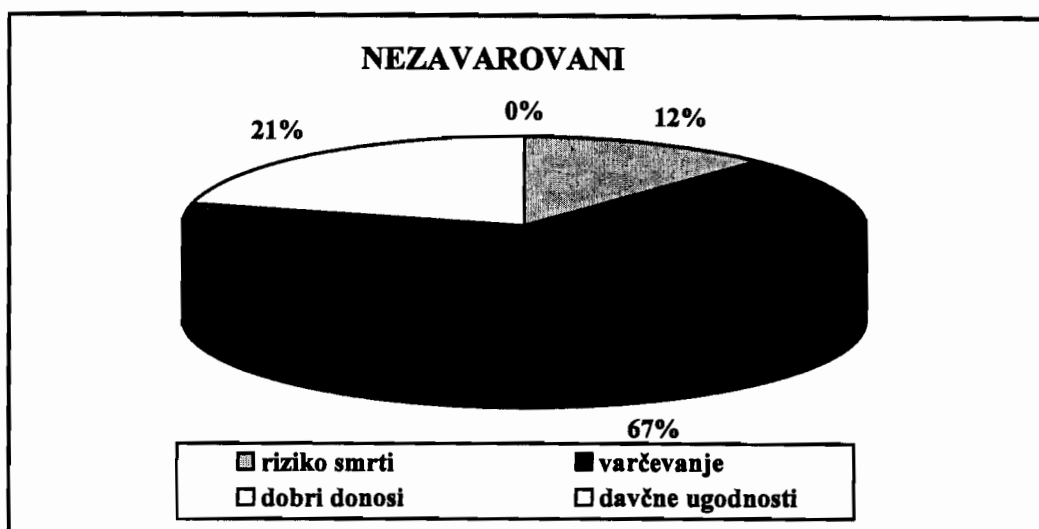
Na 10. vprašanje so odgovarjali samo zavarovani anketiranci. 66 % anketirancev ima sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje, 34 % pa ne. Od 66 % oziroma 34 oseb ima naložbeno življenjsko zavarovanje sklenjeno 18 moških (53 %) in 16 žensk (47 %).

11. Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje?

12. Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

Tabela 5.13 Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje? / Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

	ZAVAROVANI	NEZAVAROVANI
Riziko smrti	1	8
Varčevanje	29	44
Dobri donosi	2	14
Davčne ugodnosti	2	0
Drugo	0	0

Slika 5.21 Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje?**Slika 5.22** Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

Največ anketirancev ima naložbeno življenjsko zavarovanje sklenjeno z namenom varčevanja. Teh je kar 85 % oziroma 29 oseb. 6 % oziroma 2 osebi anketiranih je sklenilo zavarovanje zaradi dobrih donosov. Zaradi davčnih ugodnosti se je odločilo 6 % anketiranih. 3 % oziroma ena oseba pa ima naložbeno življenjsko zavarovanje zaradi rizika smrti.

67 % anketirancev oziroma 44 oseb, ki nimajo sklenjenega naložbenega življenjskega zavarovanja, bi le – tega sklenili z namenom varčevanja. 21 % oziroma 14 oseb, bi sklenilo zavarovanje zaradi dobrih donosov. 8 oseb pa bi z naložbenim zavarovanjem pokrivali riziko smrti.

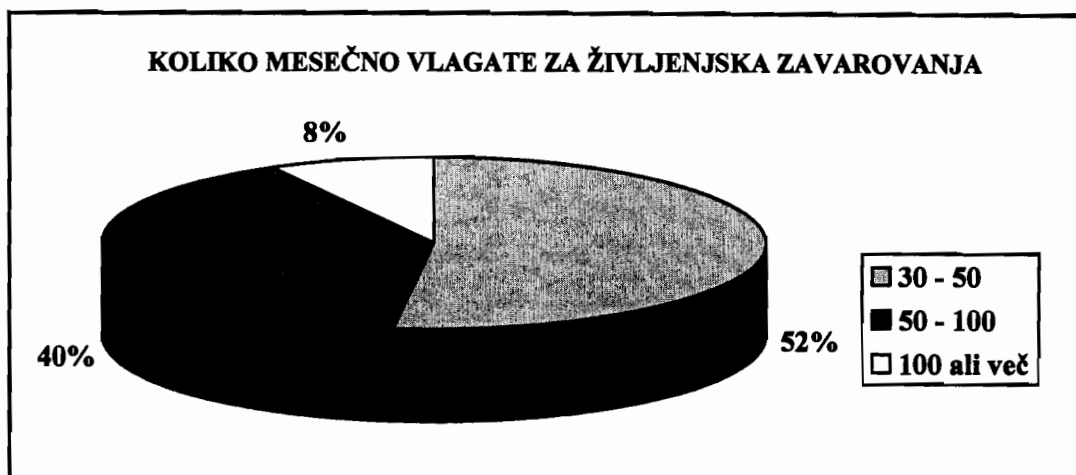

13. Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?

Tabela 5.14 Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?

	30 – 50 EUR	50 – 100 EUR	100 EUR ali več
MOŠKI	18	14	4
ŽENSKE	17	13	1
SKUPAJ	35	27	5

Slika 5.23 Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?

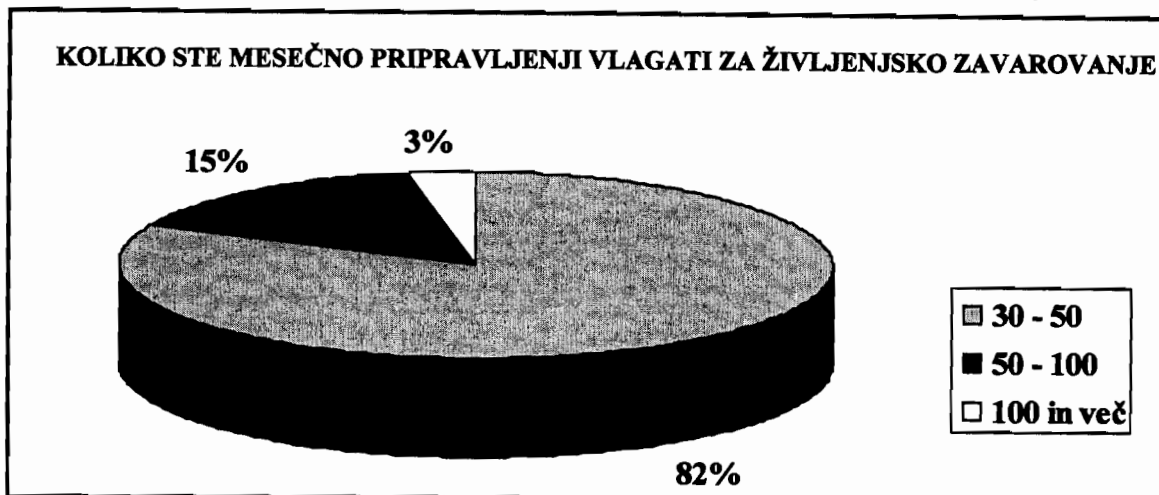
Rezultati ankete so pokazali, da 52 % zavarovanih oziroma 35 oseb, vlaga za življenjska zavarovanja od 30 – 50 EUR na mesec. 40 % oziroma 27 oseb vlaga od 50 – 100 EUR na mesec. 8 % le-teh pa 100 EUR ali več.

14. Koliko ste mesečno pripravljeni vlagati za življenjska zavarovanja?

Tabela 5.15 Koliko ste mesečno pripravljeni vlagati za življenjsko zavarovanje?

	30 – 50 EUR	50 – 100 EUR	100 EUR ali več
MOŠKI	11	3	1
ŽENSKE	16	2	0
SKUPAJ	27	5	1

Slika 5.24 Koliko ste mesečno pripravljeni vlagati za življenjsko zavarovanje?

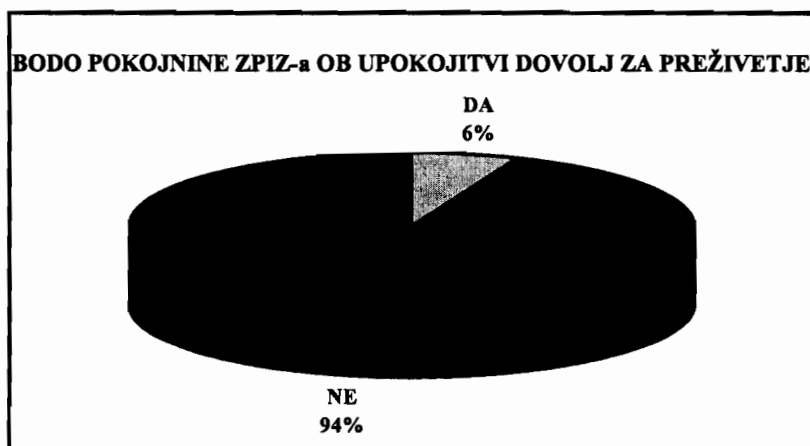
Kar 82 % nezavarovanih bi vlagalo nekje med 30 in 50 EUR na mesec. 15 % bi jih bilo pripravljenih vlagati od 50 – 100 EUR na mesec. Le 3 % oziroma 1 oseba pa bi vlagala več kot 100 EUR na mesec.

15. Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?

Tabela 5.16 Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?

	DA	NE
ZAVAROVANI	2	65
NEZAVAROVANI	4	29
SKUPAJ	6	94

Slika 5.25 Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?

Na to vprašanje je pritrdilno odgovorilo samo 6 % anketiranih oziroma 6 oseb. Od tega so 4 osebe nezavarovane, 2 osebi pa imata življenjsko zavarovanje. Ostalih 94 % anketiranih pa meni, da pokojnine ZPIZ-a ne bodo dovolj za preživetje.

5.4 Povzetek analize raziskave

V raziskavi je sodelovalo 100 anketirancev. Prvi del analize je temeljil na demografskih podatkih. Razdelila sem jih glede na spol, pri čemer sem ugotovila, da je sodelovalo 51 moških in 49 žensk. Takšno razmerje je tudi po statističnih podatkih Republike Slovenije za osebe stare od 18 do 65 let. Naslednja delitev je bila po starosti. Delitev je temeljila na treh starostnih skupinah. Prva skupina je zajemala osebe stare od 18 do 25 let, druga skupina od 25 do 45 let ter tretja skupina od 45 do 65 let. Po pridobljenih podatkih spada v prvo skupino 14 oseb oziroma 14 % vseh anketiranih, v drugo skupino 53 oseb oziroma 53 % in v tretjo skupino 33 oseb oziroma 33 % vseh anketiranih. Za zadnje demografske podatke sem izbrala stopnjo izobrazbe, in sicer od IV. do VIII. stopnje izobrazbe. V raziskavi je sodelovalo 20 % oseb s IV. stopnjo izobrazbe, 50 % s V. stopnjo, 14 % s VI. stopnjo, 15 % s VII. stopnjo ter 1 % z VIII. stopnjo izobrazbe.

Drugi del analize je temeljil na vprašalniku o poznavanju življenjskih zavarovanj, ali so anketiranci življenjsko zavarovani, katero vrsto življenjskega zavarovanja imajo, zakaj so sklenili življenjsko zavarovanje, ali poznajo naložbeno življenjsko zavarovanje, ali imajo le-tega tudi sklenjenega, za kakšno dobo so sklenili življenjsko zavarovanje, ter koliko mesečno odvajajo za življenjska zavarovanja. V tem delu analize sem anketirance razdelila na zavarovane in nezavarovane.

Ugotovila sem, da od 100 anketiranih oseb 8 oseb ne pozna življenjskega zavarovanja. Pri drugem vprašanju me je zanimalo ali imajo anketirani sklenjeno življenjsko zavarovanje. Pritrdilo je odgovorilo 67 % anketiranih. Od tega 36 moških in 31 žensk. Nezavarovanih pa je 33 anketirancev.

Naslednje vprašanje je bilo, ali imajo nezavarovane osebe namen skleniti življenjsko zavarovanje. 33 % ima namen skleniti življenjsko zavarovanje, ostalih 22 oseb oziroma 67 % anketirancev pa tega namena nima.

Pri 4. vprašanju so anketirani povedali, katero vrsto življenjskega zavarovanja imajo sklenjeno. Ponujeni so jim bili trije odgovori. Življenjsko zavarovanje za primer smrti, mešano življenjsko zavarovanje ter naložbeno življenjsko zavarovanje. Ugotovila sem naslednje: življenjsko zavarovanje za primer smrti ima sklenjeno 6 oseb, kar je 9 % zavarovanih anketirancev, mešano življenjsko zavarovanje ima sklenjeno 27 oseb oziroma 2/5 vseh zavarovanih, naložbeno življenjsko zavarovanje pa ima 18 oseb oziroma 27 %. 24 % zavarovanih anketirancev oziroma 16 oseb ima sklenjeno 2

oziroma vse 3 vrste življenjskih zavarovanj. Od tega ima 8 oseb sklenjeno mešano življenjsko zavarovanje in naložbeno življenjsko zavarovanje, 5 oseb življenjsko zavarovanje za primer smrti in naložbeno življenjsko zavarovanje, 3 osebe pa imajo sklenjene vse tri vrste življenjskih zavarovanj.

Tudi pri nezavarovanih osebah me je zanimalo, katero vrsto življenjskih zavarovanj bi sklenili, če bi se zavarovali. 18 % bi jih sklenilo življenjsko zavarovanje samo za primer smrti, 36 % bi sklenilo mešano življenjsko zavarovanje, 46 % pa bi jih sklenilo naložbeno življenjsko zavarovanje.

Naslednje vprašanje je za kakšno dobo ste sklenili oziroma bi sklenili življenjsko zavarovanje. Analiza je pokazala, da ima skoraj 2/3 zavarovanih oseb življenjsko zavarovanje sklenjeno med 10 in 20 let, 27 % anketiranih na med 20 in 30 let, 9 % anketiranih pa je zavarovanih na 30 let in več. Pri nezavarovanih osebah so odstotki malce drugačni. Kar 79 % anketirancev bi sklenilo zavarovanje na med 10 in 20 let, 15 % na med 20 in 30 let in le 6 % na več kot 30 let.

Zanimalo so me tudi vzroki za sklenitev življenjskega zavarovanja, tako med zavarovanimi, kot tudi med nezavarovanimi anketiranci. 11 oseb je sklenilo življenjsko zavarovanje zaradi rizika smrti, menim da zato, ker nihče od nas noče zapustiti dolgov bližnjim ob tragičnem dogodku – smrti. Kar 34 oseb oziroma dobra polovica zavarovanih anketirancev ima življenjsko zavarovanje zaradi varčevanja za 3. življenjsko obdobje. Menim, da zato, ker se pokojnine iz leta v leto nižajo in so ljudje ozaveščeni, da morajo v svojem aktivnem obdobju poskrbeti zase za v bodoče. 18 % anketirancev je sklenilo življenjsko zavarovanje z namenom varčevanja za otroke. Šolanje otrok je vedno daljše, le malokdo ostane samo pri srednji šoli. S sklenitvijo življenjskega zavarovanja pa so si starši zagotovili rento, ki jo bodo lahko podarili svojemu otroku. 10 oseb oziroma 15 % zavarovanih anketirancev pa je sklenilo življenjsko zavarovanje zaradi plemenitenja denarja. Vemo, da so lahko donosi pri naložbenih življenjskih zavarovanjih zelo visoki, hkrati pa življenjska zavarovanja, oziroma dobiček od njih, daljša od 10 let niso obdavčena.

Ker je ena od mojih hipotez v diplomski nalogi naložbena življenjska zavarovanja se v zadnjih letih povečujejo, se naslednji sklop vprašanj nanaša izključno na naložbena življenjska zavarovanja.

9. vprašanje je ali poznate naložbena življenjska zavarovanja. 59 zavarovanih oseb pozna naložbena življenjska zavarovanja, 8 oseb pa te vrste življenjskega zavarovanja ne pozna. Od 33 nezavarovanih oseb pa 18 oseb pozna naložbena življenjska zavarovanja, 15 oseb pa ne.

Naslednje vprašanje je ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje. 66 % zavarovanih anketirancev ima sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje, 34 % oziroma 23 oseb pa ne. S temi pridobljenimi podatki lahko hipotezo delno potrdim.

Vzroki, zakaj so sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje so naslednji. Naložbeno življenjsko zavarovanje je kar 85 % anketiranih sklenilo zaradi varčevanja, kar je tudi njegova primarna funkcija. 6 % anketiranih je sklenilo naložbeno življenjsko zavarovanje zaradi dobrih donosov. Nadaljnjih 6 % zaradi davčnih ugodnosti in 3 % anketiranih oziroma 1 oseba zaradi rizika smrti. Na podlagi pridobljenih podatkov lahko vidimo, da imajo naložbena življenjska zavarovanja funkcijo varčevanja in ne zavarovanja, kot ostale vrste življenjskih zavarovanj.

13. in 14. vprašanje sta koliko anketiranci namenijo oziroma bi mesečno namenili za življenjsko zavarovanje. 52 % zavarovanih mesečno nameni od 30 do 50 EUR, 40 % od 50 do 100 EUR in 8 % več kot 100 EUR. Ti podatki rahlo odstopajo od slovenskega povprečja, ki je 25,17 EUR mesečno na prebivalca. Pri nezavarovanih osebah je ta odstotek precej drugačen. Kar 82 % nezavarovanih bi za življenjsko zavarovanje namenilo od 30 do 50 EUR, 15 % od 50 do 100 EUR in le ena oseba bi bila pripravljena nameniti več kot 100 EUR na mesec.

Na koncu vprašalnika me je zanimalo, ali anketiranci ocenjujejo, da bodo pokojnine po ZPIZ-1 zadostovale za preživetje ali ne. Kar 94 % anketiranih ocenjuje, da pokojnine po ZPIZ-1 ne bodo zadostovale za preživetje, 6 % pa jih meni, da bodo dovolj. Pri tem vprašanju sem pričakovala drugačen rezultat. Menila sem, da bodo vsi anketirani odgovorili z ne, saj vsi vemo, da se stopnja za odmero pokojnine vsako leto manjša. Zaradi tega sem še enkrat pogledala v analizo in videla, da so pritrdilno odgovorili samo tisti, katere sem razvrstila v tretjo starostno skupino od 45 do 65 let. Torej tisti, ki že prejemale pokojnino oziroma jo bodo v kratkem.

6 SKLEP

Z osamosvojitvijo je Slovenija prešla na novo obdobje. S tem je bila primorana sprejeti veliko novih reform na vseh področjih. Tako so se s pokojninsko reformo v Sloveniji močno zaostri pogoji upokojevanja in črpanja pokojnine. Za brezskrbno »jesen« življenja, gledano s finančnega vidika, si bomo morali sami priskrbeti dodatne vire financiranja. V preteklosti je država zagotavljala zadostno socialno varnost, zato ljudje o življenjskem zavarovanju niso dosti razmišljali. Danes se socialna varnost vse bolj prelaga na posameznika, zaradi česar se je velik del odgovornosti za socialno varnost prevalil na državljane. To potrjujejo tudi statistični podatki, ki kažejo povečanje deleža življenjskih zavarovanj v primerjavi z neživljenjskimi. Leta 2005 je delež življenjskih zavarovanj znašal 30,01 %, leta 2006 31,34 %, leta 2007 pa 32,18 % proti neživljenjskim zavarovanjem. Povečuje se tudi delež življenjskih zavarovanj v BDP, kar ponazarja pomembnost zavarovalništva v celotnem BDP države. Leta 2005 je delež življenjskih zavarovanj v BDP znašal 1,70 % od skupnih 5,66 %, leta 2006 1,78 % od 5,67 % ter leta 2007 1,82 % od 5,67 %.

Ne preostane nam nič drugega, kot da začnemo aktivno varčevati in si tako priskrbimo dodatna sredstva, katera bodo zapolnila primanjkljaj med pokojnino in stroški. Ni pa nujno, da varčujemo ravno za dodatek k nizki pokojnini, ampak lahko varčujemo tudi za dodatke k plači, kateri so vedno dobrodošli in si tako že med delovnim obdobje lahko privoščimo določene užitke.

Sodoben in hiter način življenja nam narekuje potrebe po različnih oblikah varnosti. Varnost posameznika je med drugim v veliki meri povezana tudi z njegovim premoženjem. Možnosti, kako ustvariti, ohranjati in povečevati premoženje in si s tem zagotoviti ustrezno socialno varnost, je v času, ko imamo na voljo izbirati med različnimi oblikami varčevanja in investiranja, veliko, razlikujejo pa se glede na stopnjo varnosti in donosnosti.

Med motivi za sklenitev življenjskega zavarovanja sta najpomembnejši donosnost in varnost naložbe. Motiv varnosti je pogojen predvsem s skrbjo za lastno starost, to je dodaten dohodek, ter skrb za svojce, da bi v primeru smrti imeli vsaj finančno nadomestilo. Pri sprejemanju prave odločitve je zelo pomembno svetovanje in prilagoditev ponudbe zavarovančevim potrebam. Zadnje čase že prevladuje splošno ljudsko mnenje, da je življenjsko zavarovanje potrebno. Po mnenju različnih strokovnjakov spadajo življenjska zavarovanja med osnovne vrste varnih in dolgoročnih naložb, ki vsebujejo ne samo zagotovljen del bodočega izplačila, temveč poskrbijo tudi za varnost družine v primeru smrti.

Družina kot osnovna celica družbe potrebuje za svoje normalno delovanje dohodke katere običajno zagotavljata starša. V primeru smrti enega ali obeh zakoncev lahko nastane problem preživetja otrok, ki jih je pokojnik preživeljal. Pri zaščiti družine moramo poskrbeti, da izpad dohodka ne ogrozi eksistence preživelih članov. Družine z majhnimi otroki potrebujejo višjo zaščito kot družine s starejšimi ali odraslimi otroki. Krediti povečujejo potrebo po zaščiti in višji zavarovalni vsoti, kapital, od katerega smo neodvisni, pa potrebo po zavarovanju zmanjšuje. Največje premoženje vsakega posameznika je njegova delovna sposobnost. Lahko pa se zgodi, da delovno sposobnost trajno ali začasno izgubimo. V obeh primerih se nam zmanjšajo prihodki, lahko celo tako padejo, da je ogrožen naš obstoj. Prihranki in družina so le redko sposobni rešiti finančni problem invalidnosti. Invalidsko pokojnino pa dobijo le trajno nesposobne osebe, ki izpolnjujejo vse pogoje, katerim je zelo težko zadostiti, zato je potrebno delovno sposobnost zaščititi z nezgodnim zavarovanjem pri zavarovalnici, tako da v primeru nastanka invalidnosti zavarovalnica izplača odškodnino.

Razvoj slovenskega finančnega trga je prinesel naložbeno možnost, ki združuje najboljše lastnosti zavarovanj in vlaganj v vzajemne sklade. V sklopu ene police si omogočimo zavarovanje za primer smrti, dodatno nezgodno zavarovanje, predvsem pa si s prevzemom naložbenega tveganja omogočimo ustvarjanje višjih donosov. Za zavarovance so poglavitne prednosti naložbenih zavarovanj pred klasičnim možnost doseganja višje donosnosti, večja preglednost in bistveno boljša prilagodljivost produkta med trajanjem zavarovanja. Primerjava mešanega življenjskega zavarovanja in naložbenega življenjskega zavarovanja po osnovnih kriterijih za naložbe kaže, da če želi stranka predvsem varnost naložb, potem se bo odločila za mešano življenjsko zavarovanje. V kolikor ji bolj odgovarjata višji donos in fleksibilnost, bo izbrala naložbeno zavarovanje. Naložbeno življenjsko zavarovanje je dosti bolj varno, kot neposredno vlaganje v investicijske sklade. Temeljno, osebno preskrbljenost bo stranka dosegla z življenjskim zavarovanjem, ki jo bo po potrebi in zmožnostih dopolnila s sodelovanjem v vzajemnih skladih. Pri odločitvi se lahko obrne po pomoč k izkušenim finančnim svetovalcem, ki kombinirajo oba programa, predvsem pa za izboljšanje likvidnosti in donosnosti dodajo še katerega izmed vzajemnih skladov. Programi se prilagajajo individualnim potrebam in željam.

Ko je bilo diplomsko delo v fazi nastajanja, sta bili določeni dve hipotezi. Prvo hipotezo – Ljudje sklepajo življenjska zavarovanja z namenom varčevanja za pokojnino sem potrdila na osnovi anketnega vprašalnika oziroma z analizo le-tega. Ugotovila sem, da ima kar 69 % zavarovanih anketirancev sklenjeno življenjsko zavarovanje zaradi varčevanja za pokojnino ali zaradi varčevanja za otroke. Pri nezavarovanih anketirancih je bil ta odstotek še večji, saj bi jih kar 88 % sklenilo življenjsko zavarovanje zaradi varčevanja.

Hipotezo – Ponudba življenjskih zavarovanj se v zadnjem času širi v smeri naložbenih življenjskih zavarovanj. Obseg le-teh se v zadnjih letih znatno povečuje, pa sem delno potrdila v teoretičnem delu diplomske naloge na podlagi statističnih podatkov Slovenskega zavarovalnega združenja. Leta 2005 je bilo za 25 % več obračunane zavarovane premije ostalih vrst življenjskih zavarovanj proti naložbenim življenjskim zavarovanjem. Leta 2006 je bilo 11 % več v korist naložbenim življenjskim zavarovanjem. Leta 2007 pa že kar 26 % več. Zabeležena je bila tudi hitra rast naložbenih življenjskih zavarovanj v letih od 2006 do 2007, kar potrjuje podatek o številu sklenjenih polic in obračunani zavarovalni premiji. Za leto 2006 beležimo podatke o obračunani zavarovalni premiji naložbenih zavarovanj v znesku 284 mio EUR, v letu 2007 pa 356 mio EUR. Rast je bila 125,4 odstotna. Ti trendi nakazujejo, da želijo zavarovalci aktivneje sodelovati pri upravljanju svojega premoženja in da hočejo z izbiro različnih skladov vplivati na donosnost svojih sredstev. Delno potrditev hipoteze pa sem dobila na podlagi analize raziskave diplomskega dela, saj ima kar 66 % zavarovanih anketirancev sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje.

Žal pa ni vse zlato, kar se sveti. Tudi tečajji vzajemnih skladov ne rastejo v nedogled. Poročila evropskih zavarovalnic kažejo, da v primeru rasti tečajev vzajemnih skladov raste delež prodanih naložbenih polic, ob padcu tečajev pa ta delež pada. Naložbena polica je tako primerna za vlagatelje zavarovance, ki potrebujejo zavarovalno kritje in razumejo prevzemanje naložbenega tveganja. Izbira je velika, vsak sam pa si izbere stopnjo tveganja, ki mu najbolj ustreza.

Upam, da se bomo svoje odgovornosti čim prej zavedali in bo življenjsko zavarovanje pa tudi njegove oblike individualnega dodatnega pokojninskega zavarovanja čim prej zaživel. Zlasti mlajših večinoma ne zanima, kaj jih čaka v prihodnosti. Zato je treba na tem področju in informiranju mlajše generacije narediti še veliko. Tudi starejši se bojijo vlagati trenutno pridobljeni denar, ker se bojijo za varnost svojih prihodkov. Če se spremembe ne bodo zgodile, bo primeren življenjski standard čez desetletje ali dva resen družinski problem.

LITERATURA

- Balkovec, Janez. 2000. *Skrb za osebno premoženje*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Balkovec, Janez. 2002. *Paradigma osebnih zavarovanj*. 9. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana : Slovensko zavarovalno združenje, str. 259-270.
- Balkovec, Janez. 2002. *Varčevanje za starost je tek na dolge proge*. Kapital 280: 40-41.
- Bijelić, Mile. 1998. *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Slovenica zavarovalniška hiša d.d.
- Boncelj, Jože. 1983. *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Založba Obzorja.
- Dorfman, Mark S.. 2004. *Introduction to risk management and insurance*. New Yersy: Prentice Hall.
- Flis, Slavko. 1999. *Zbrani spisi o zavarovanju. IV. knjiga, Oris dr. Boncljeve teorije zavarovanja*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Glavnik, Mitja. 2004. *Katera naložbena polica je najboljša*. Kapital 339: 52-61
- Gornjak, Mojca. 2002. *Izberite pravo življenjsko zavarovanje*. Kapital 280: 34-35.
- Hansell, D. S. 1985. *Elements of insurance*. London: Pitman.
- Harrington, Scott E. in Gregory R. Niehaus. 1999. *Risk management and insurance*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.
- Ivanjko, Leo. 1998. *Kaj moramo vedeti pred sklenitvijo življenjskega zavarovanja?*. Kapital 190: 31-33.
- Ivanjko, Šime. 1994. *Novi pristop k življenjskemu zavarovanju*. V. dnevi slovenskega zavarovalništva, Slovensko zavarovalno združenje. Ljubljana: Društvo ekonomistov Ljubljana.
- Ivanjko, Šime. 1997. *Življenjsko zavarovanje kot skrbniško razmerje*. IV. Dnevi Slovenskega zavarovalništva, Slovensko zavarovalno združenje. Ljubljana: Društvo ekonomistov Ljubljana.
- Ivanjko, Šime. 1999. *Uvod v zavarovalno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Ivanjko, Šime, Simona Ivanjko, Leo Ivanjko in Klementina Ihanec. 1999. *ABC zavarovalništva*. Maribor: Kapital.
- Kobeja, Boris. 2001. *Priročnik za pisce strokovnih besedil: znanstveni aparat*. Koper Visoka šola za management.
- Kobeja, Boris. 2002. *Napotki za pisanje seminarske in diplomske naloge*. Koper: Visoka šola za management.
- Končina, Miroslav. 1994. *Trženje osebnih in premoženjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu*. Ljubljana: samozaložba.
- Končina, Miroslav. 2000. *Možni scenarij razvoja slovenskega trga življenjskih in premoženjskih zavarovanj po uveljavitvi zakona o zavarovalništvu in zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic*. 7. dnevi slovenskega zavarovalništva. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Mishkin, Frederic S. in Stanley G. Eakins 1998. *Financial Markets and Institutions*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Ojsteršek, Vojka. 2005. *Zavarovalništvo*. Celje: Visoka komercialna šola Celje.

- Pavšič, Aleš. 2002. *Zavarovanje = Zavarovalnica!* Kapital 300: 50-51.
- Pavliha, Marko. 2000. *Zavarovalno pravo*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Policy issues in insurance. 1996: *Investment, taxation, insolvency*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development
- Šenk, Matija. 2000. *Oblike življenjskih zavarovanj*. Izobraževanje zavarovalniških zastopnikov in zavarovalnih posrednikov.
- Vake, Danijel. 2002. *Sklenite pravo življenjsko zavarovanje*. Kapital 288: 66-67
- Vaughan, Emmett in Therese Vaughan. 1995. *Essentials of insurance: A risk management perspective*. New York: John Wiley&Sons, inc.

VIRI

- Abanka. 2008. *Slikovni prikaz življenjskega zavarovanja*.
[Http://www.abanka.si/storitev.asp?MapaID=240](http://www.abanka.si/storitev.asp?MapaID=240) (15.12.2008)
- Grawe zavarovalnica d. d. 2008. *Zgodovina Grawe Slovenija*.
[Http://www.grawe.si/cps/rde/xchg/SID3EE333A22AB41DA4/grawe_si/hs.xml/272.htm](http://www.grawe.si/cps/rde/xchg/SID3EE333A22AB41DA4/grawe_si/hs.xml/272.htm) (15.12.2008)
- Grawe zavarovalnica d. d. 2003. *Grawe navigator*. Interno gradivo.
- Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov. 2006. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Statistični zavarovalniški bilten*. 2005. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Statistični zavarovalniški bilten*. 2006. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Statistični zavarovalniški bilten*. 2007. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Zakon o zavarovalništvu. 2000. *Uradni list RS*, št. 13/00.
- Zakon o zavarovalništvu. 2004. *Uradni list RS*, št. 50/04.
- Zakon o zavarovalnicah. 1994. *Uradni list RS*, št. 64/94.
- Zakon o zavarovalništvu. 2004. *Uradni list RS*, št. 102/04
- Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov. 2005. *Uradni list RS*, št. 96/05.
- Zakon o dohodnini. 2005. *Uradni list RS*, št. 70/05.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini. 2005. *Uradni list RS*, št. 115/05.
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. *Razmerje med zavarovanci in upokojenci*. [Http://www.zpiz.si/src/predstavitev/zavarovanci.html](http://www.zpiz.si/src/predstavitev/zavarovanci.html) (15.12.2008)

PRILOGE

Priloga 1 Vprašalnik

Priloga 1

VPRAŠALNIK

Spol		M		Ž	
Starost		18-25	25-45	45-65	
Izobrazba	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.

1. Ali poznate življenjska zavarovanja?

DA NE

2. Ali imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

DA NE

3. Se boste življenjsko zavarovali?

DA NE

4. Če imate sklenjenega, katero?

- življenjsko zavarovanje samo za primer smrti
- mešano življenjsko zavarovanje
- naložbeno življenjsko zavarovanje

5. Če ga nimate, katerega bi sklenili?

- življenjsko zavarovanje samo za primer smrti
- mešano življenjsko zavarovanje
- naložbeno življenjsko zavarovanje

6. Za kakšno dobo ste sklenili oz. bi sklenili življenjsko zavarovanje?

- 10-15 let
- 15-20 let
- 20-30 let
- nad 30 let

7. Zakaj imate sklenjeno življenjsko zavarovanje?

- zaradi rizika smrti
- zaradi varčevanja za 3. življenjsko obdobje
- zaradi varčevanja za otroke
- zaradi plemenitenja denarja

8. Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

- zaradi rizika smrti
- zaradi varčevanja za 3. življenjsko obdobje
- zaradi varčevanja za otroke
- zaradi plemenitenja denarja

9. Ali poznate naložbeno življenjsko zavarovanje?

DA NE

10. Ali imate sklenjeno naložbeno življenjsko zavarovanje?

DA NE

11. Zakaj ste sklenili naložbeno življenjsko zavarovanje?

- zaradi rizika smrti
- varčevanje
- zaradi dobrih donosov
- davčne ugodnosti
- drugo

12. Če ga nimate, zakaj bi ga sklenili?

- zavarovanje zaradi rizika smrti
- varčevanje
- zaradi dobrih donosov
- davčne ugodnosti
- drugo

13. Koliko mesečno vlagate za življenjsko zavarovanje?

- 30 – 50 €
- 50 – 100 €
- 100 € in več

Priloga 1

13. Koliko mesečno ste pripravljeni vlagati?

- 30 – 50 €
- 50 – 100 €
- 100 € in več

14. Ali ocenjujete, da bodo pokojnine ZPIZ-a ob upokojitvi dovolj za preživetje?

DA

NE

Hvala za sodelovanje!